

**ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА
ОТПАДЪЦИТЕ НА ОБЩИНА СТРУМЯНИ
ЗА ПЕРИОДА 2016 - 2020 г.**

2016 г.

СЪДЪРЖАНИЕ	Стр.
1. Въведение	5
1.1 Обхват на програмата	7
1.2 Принципи за управление на дейностите по отпадъците	13
1.3 Действащо национално законодателство	19
1.4. Изисквания на ЕС.	38
2. Обща характеристика на общината	44
2.1 Географска характеристика на територията на общината	44
2.2 Административно-териториална характеристика	46
2.3 Социално-демографска характеристика	48
2.4 Икономическо развитие на общината. Стопански дейности.	49
2.5 Екологична характеристика	52
3. Съществуващо състояние и практики по управление на отпадъците	57
3.1 Характеризиране на отпадъците - количествени и качествени характеристики.	57
3.2 Оценка на значимостта на отделните компоненти на отпадъците с цел оползотворяването им.	90
3.3 Съществуващи практики за третиране и транспортиране на отпадъците	93
Събиране и транспортиране на отпадъци	100
Предварително третиране на отпадъци	104
Оползотворяване и обезвреждане на отпадъци	104
Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци	105
3.4. Администриране на дейностите по управление на отпадъците	108
3.5 Финансиране на дейностите по управление на отпадъците	110
3.6 Оценка за икономическа ефективност на действащата система за управление	113
4. Цели и стратегия за управление на дейностите по отпадъците.	117
4.1 Цели и анализ за осъществимост.	117
4.2 Стратегия за управление на дейностите за постигане на целите .	125
4.3 Възможни сценарии за финансиране на дейностите по управление на отпадъците.	129

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

АДФИ	Агенция за държавна финансова инспекция
АСЕКОБ	Асоциация на еколозите на общините в България
ГД	Главна дирекция
ДАМТН	Държавна агенция за метрологичен и технически надзор
ДКЕВР	Държавна комисия по енергийно и водно регулиране
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройството на територията
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИТ	Информационни технологии
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
МС	Министерски съвет
МСП	Малки и средни предприятия
МФ	Министерство на финансите
НППОО	Национална програма за предотвратяване образуването на отпадъци
НПУДО	Национален план за управление на дейностите по отпадъците
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСИ	Национален статистически институт
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република

	България
НСРР	Национална стратегия за регионално развитие
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
НУАБА	Негодни за употреба автомобилни батерии и акумулатори
НУИБА	Негодни за употреба индустриални батерии и акумулатори
НУПБА	Негодни за употреба портативни батерии и акумулатори
ОПОС	Оперативна програма "Околна среда"
ОСР	Отпадъци от строителство и разрушаване
ОУП	Общ устройствен план
ПЗР	Преходни и заключителни разпоредби
ПИП	Преинвестиционни проучвания
ПО	Предотвратяване на отпадъците
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУП	Подробен устройствен план
ПХБ	Полихлорирани бифенили
ПХТ	Полихлорирани терфенили
РДО	Рамкова директива за отпадъците
РИОСВ	Регионални инспекции по опазване на околната среда и водите
РСМ	Рециклирани строителни материали
РСУО	Регионални сдружения за управление на отпадъците
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
СЕС	Съд на Европейския съюз
ТБО	Твърди битови отпадъци
УОЗ	Устойчиви органични замърсители

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият документ представлява Програма за управление на отпадъците на Община Струмияни за периода 2016-2020 г. и е разработена в съответствие с:

- Методическите указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците утвърдени със Заповед №АД-211/31.03.2015 г., разработени от МОСВ.

- Закона за управление на отпадъците,

- Структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците (НПУО).

Съгласно чл. 52 ал.2 от ЗУО общински програми за управление на отпадъците са секторни програми и са неразделна част от общинската програма за опазване на околната среда.

Програма е отворен документ, който може да бъде допълван при следните обстоятелства:

- промяна на нормативната уредба
- по препоръка на компетентните органи
- при конкретизация на инвестиционните проекти.

Програмата има за цел отразяване на актуалното състояние и планиране на дейностите с отпадъците на територията на Община Струмияни, в съответствие с нормативните изисквания. Управлението на отпадъците се осъществява с цел да се предотврати, намали и ограничи вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда.

Формулираните цели са съобразени с елементите на Националната програма за управление на отпадъците и Програмата за прилагане на Директива 99/31/ЕС за депониране на отпадъците.

Европейската комисия прие Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа през септември 2011 г. в изпълнение на една от водещите инициативи от Стратегията „Европа 2020”.

Пътната карта е в основата на политиката на ЕС и на страните-членки на ЕС за устойчиво развитие. Фокусът е върху икономика, която да произвежда повече с по-малко суровини, като така се постига по-висока стойност с по-малко материали, а въздействието върху околната среда се свежда до минимум.

С помощта на пътната карта се набелязват целите по този път и се посочват дейностите, необходими за постигането на устойчив растеж, основан на ефективността на ресурсите.

Основна цел по отношение на отпадъците, съгласно раздела "Превръщане на отпадъците в ресурси", е: „До 2020 г. отпадъците да се управляват като ресурс. Генерираното количество отпадъци на глава от населението да е в състояние на абсолютен спад и да се рециклират повече материали и суровини от изключително значение. Оползотворяването на енергия ще е ограничено само до нерещиклируеми материали, депонирането практически ще е премахнато”

Общата програма на ЕС за действие за околната среда до 2020 година „Благоденствие в рамките на нашата планета“, беше одобрена през ноември 2013 г. Един от основните тематични приоритети в тази седма по ред Програма на Общността за действия за околната среда е „Превръщане на Съюза в ресурсно ефективна, екологична и конкурентоспособна нисковъглеродна икономика”. Подчертава се, че съществува и значителен потенциал за подобряване на предотвратяването и управлението на отпадъците в ЕС, за да се използват по-добре ресурсите, да се разкрият нови пазари, да се създадат нови работни места и да се намали зависимостта от вноса на суровини, като същевременно се понижат въздействията върху околната среда. Формулираните цели и приоритети за всички сфери от управлението на отпадъците следва да осигурят прилагането на интегрирана и ефективна система за управление на отпадъци на всички нива.

Анализът на съществуващото състояние по управление на отпадъците и идентифицирането на проблемите, са база за определяне на целите в Програмата и свързаните с тях мерки в Плана за действие. В него за всяка от посочените мерки са определени отговорните институции и необходимите финансови средства за обезпечаване на прилагане на програмата за периода 2016 –2020 година.

Настоящата Програма за управление на отпадъците на община Струмияни има за цел чрез въвеждане интегриран подход за управление на отпадъците, да се постигне намаляване на въздействията върху околната среда, причинени от генерираните отпадъци, подобряване на ефективността на използване на ресурсите, увеличаване отговорностите на замърсителите, стимулиране на инвестициите за управление на отпадъците.

1.1 Обхват на програмата.

Обхвата на настоящата програма се определя от задълженията на общините произтичащи от разпоредбите на ЗУО и неговите поднормативни актове , а именно :

Съгласно Чл. 52. (1) от ЗУО Кметът на община разработва и изпълнява програма за управление на отпадъците за територията на съответната община.

(2) Програмата е неразделна част от общинската програма за околна среда.

(3) Програмата по ал. 1:

1. се разработва и приема за период, който следва да съвпада с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците;

2. се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия.

(4) Програмата се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците.

(5) Програмата включва необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на община и изискванията по глава втора, раздел III.

(6) Кметовете на две или повече общини, включени в регион по чл. 49, ал. 9, могат да разработят обща програма за управление на отпадъците, в случай че задълженията, отговорностите и мерките, засягащи отделните общини, са ясно разграничени в програмата.

(7) Програмата за управление на отпадъците се публикува на интернет страницата на съответната община с цел осигуряване на обществен достъп.

(8) Програмата се приема от общинския съвет на съответната община, който контролира изпълнението ѝ.

(9) Кметът на общината информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година.

(10) Министърът на околната среда и водите издава указания по разработване на програмите по ал. 1.

Кметът на общината организира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на този закон и наредбата по чл. 19. от ЗУО а именно :

Чл. 19. (1) Кметът на общината организира управлението на битовите и строителните отпадъци, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на този закон и наредбата по чл. 22.

(2) Кметът на общината осигурява условия, при които всеки притежател на битови отпадъци се обслужва от лица по чл. 35, на които е предоставено право да извършват дейности по тяхното събиране, транспортиране, оползотворяване и/или обезвреждане.

(3) Кметът на общината отговаря за:

1. осигуряването на съдове за събиране на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;

2. събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им;

3. почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
4. избора на площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждане на битови отпадъци;
5. организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община;
6. разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло;
7. организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци;
8. изпълнението на решенията по чл. 26, ал. 1 на общото събрание на регионалните сдружения по чл. 24, ал. 1 и съдейства за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба;
9. организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци извън обхвата на наредбите по чл. 13, ал. 1 и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане;
10. разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъците и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане;
11. осигуряването на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000

жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места;

12. почистването от отпадъци на общинските пътища в съответствие с чл. 12;

13. осигуряването на информация на обществеността по т. 1 - 12, 14 и 15 чрез интернет страницата на съответната община, както и по друг подходящ начин;

14. поддържането на регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община;

15. предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища и организиране на почистването им.

(4) В населените места с районно деление изградените площадки по ал. 3, т. 11 следва да съответстват най-малко на броя на районите, така че предлаганите услуги да бъдат достъпни за жителите на общината.

(5) (В сила от 14.07.2014 г.) При неизпълнение изискванията на ал. 3, т. 11 отчисленията по чл. 64 се увеличават с 15 на сто за периода до отстраняване на неизпълнението.

Чл. 20. (1) Кметът на общината организира изпълнението на задълженията си за участие в системите за разделно събиране по чл. 19, ал. 3, т. 6, като сключва договори при условия и ред, определен с решение на общинския съвет, със:

1. организации по оползотворяване, притежаващи разрешение, издадено по реда на глава пета, раздел III, и/или

2. други лица, притежаващи разрешение или регистрационен документ, издаден по реда на глава пета, раздели I и II, за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране и/или оползотворяване на отпадъци на територията на съответната община, и/или комплексно разрешително, издадено по реда на глава седма, раздел II от Закона за опазване на околната среда.

(2) С договорите по ал. 1 се урежда разделното събиране на отпадъци от домакинствата, административните, социалните и обществените сгради, заведенията за обществено хранене, търговските обекти и обектите за отдих, забавления и туризъм.

(3) Кметовете на общини с районно деление могат да сключват договори с лицата по ал. 1, т. 1 и 2, за всеки район поотделно.

(4) С договорите по ал. 1 се определят най-малко следните условия:

1. изискванията към системата за разделно събиране на отпадъците от домакинствата, в т.ч. обслужвано население, вид, брой и разположение на съдовете и площадките за разделно събиране на отпадъците, честота на обслужване;

2. количествени цели за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците от домакинствата и подобни отпадъци, както и условията и редът за отчитане на тяхното изпълнение;

3. задълженията за контрол по спазване на изискванията за разделно събиране на територията на съответната община;

4. задълженията за предоставяне на информация на гражданите на съответната община по прилагане на системата за разделно събиране, провеждане на образователни и информационни кампании и работа с обществеността.

Чл. 21. (1) Кметът на общината самостоятелно, когато не участва в регионално сдружение по чл. 24, ал. 1, или съвместно с другите кметове на общините от регионалното сдружение предприема действия по възлагане и извършване на прединвестиционни проучвания за изграждане на ново съоръжение/я за третиране на битовите отпадъци най-малко три години преди изчерпване обема на депото за битови отпадъци или изтичането на експлоатационния срок на инсталацията, за което уведомява съответната РИОСВ.

(2) Върху недвижими имоти - публична или частна държавна собственост, може да се учредява безвъзмездно право на строеж в полза на общини за изграждане на депа или на други съоръжения или инсталации за третиране на отпадъци, както и на прилежащата инфраструктура към тях. Правото на строеж се учредява безсрочно.

(3) Исканията за учредяване на правото на строеж по ал. 2 се подават до министъра на регионалното развитие и благоустройството съгласувано с министъра на околната среда и водите. Въз основа на решение на Министерския съвет областният управител сключва договор за учредяване на правото на строеж.

Чл. 22. (1) Общинският съвет приема наредба, с която определя условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, на своя територия, разработена съгласно изискванията на този закон и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, както и заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на Закона за местните данъци и такси.

(2) С наредбата по ал. 1 се уреждат и изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките, както и условията за предаване на отпадъци на площадките по чл. 19, ал. 3, т. 11.

(3) Общинският съвет публикува на своята интернет страница и подлага на обществено обсъждане проекта за наредба по ал. 1. В обсъждането могат да участват всички заинтересовани лица, органи и неправителствени организации.

1.2 Принципи за управление на дейностите по отпадъците

Основните принципи залегнали в управлението на дейностите по отпадъците произтичат от международните правни актове , по които Р България е страна, общоевропейската политика в тази област както и на националните приоритети залегнали в Националния план за управление на отпадъците за периода 2014 – 2020 г. а именно :

- **Устойчиво развитие (ЗООС)** . Устойчиво развитие в областта на управление на отпадъците означава използване на природните ресурси по начин, който не ги унищожавя или уврежда и не ограничава възможността да бъдат използвани от бъдещите поколения. Това налага максимално използване на възможностите за предотвратяване на образуването на отпадъци и за оползотворяване и рециклиране на вторични суровини.
- **Принцип на предотвратяването (ЗУО)** . Принципът на предотвратяването се състои в ограничаване до минимум на използването на природни ресурси и намаляване на количествата и/или опасността, произтичащи от образуваните отпадъци. Същевременно, достигането на по-ниски нива на образуване на отпадъци би намалило и въздействията върху околната среда, в резултат на тяхното обезвреждане. Предотвратяването на образуването на отпадъци е принцип, който трябва да бъде използван както в домакинствата, така и от промишлеността, чрез внедряване на чисти технологии, намаляващи отрицателното въздействие на отпадъците при мястото на генериране.
- **Принцип на превантивността** - предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него (ЗООС).

- **Принцип на самостоятелността при управление на отпадъците** (ЗУО, Национална програма за управление на дейностите по отпадъците). Този принцип изисква отпадъците да бъде обезвреждани, колкото се може по-близо до мястото на тяхното образуване. Той трябва да бъде отчитан при изграждането на системи за управление на отпадъци на регионално, национално и международно ниво. Общата цел на принципа е да бъде достигнато във възможно най-голяма степен самостоятелност при управлението на отпадъците на локално, национално и европейско ниво .
- **Йерархия на управлението на отпадъците** (ЗУО, Национална програма за управление на дейностите по отпадъците). Йерархията, формулирана с Рамковата директива за отпадъците в ЕС, описва предпочитаната последователност на операциите и дейностите с отпадъци, които трябва да се прилагат като ръководен принцип.

Основните принципи, на които се основава секторно законодателство, през новия програмен период и реализирани в националната стратегия за управление на отпадъците са:

“Предотвратяване” - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно

“Отговорност на производителя” и **“замърсителят плаща”** – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висок степен на защита на околната среда и човешкото здраве.

“Превантивност” – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап.

“Близост” – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване.

“Самодостатъчност” – отпадъците, генерирани в ЕС, трябва да бъдат третираны в рамките на общността.

„Участие на обществеността“ – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост имат възможност да участват в разработването на плановете за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след разработването им.

Йерархия на управлението на отпадъците

Спазването на йерархията на управление на отпадъците въведена с РДО ще се гарантира ефективно използване на ресурсите, поради което тя се явява крайъгълен камък на законодателство и политиката относно отпадъците. Йерархията задава пет възможни начина за институциите и бизнеса за справяне с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

- а) Предотвратяване на образуването на отпадъци
- б) Подготовка за повторна употреба
- в) Рециклиране
- г) Друго оползотворяване, напр. оползотворяване за получаване на енергия
- д) Обезвреждане (депонирание, изгаряне без оползотворяване на енергията и др.).

„Предотвратяването” на отпадъци е определено в Директивата като мерки, които се предприемат преди веществата или предметите да се превърнат в отпадък, с което се намалява:

а) генерираното количество отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл (количествено предотвратяване)

б) съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите (качествено предотвратяване на отпадъците).

„Подготовка за повторна употреба” включва почистване, проверка и поправка на употребявани продукти, които са станали отпадък, така че да могат да се употребяват повторно (например поправка на велосипеди, електрическо и електронно оборудване, мебели и др., които след като са поправени се продават като втора употреба). Подготовката за повторна употреба е вид оползотворяване на отпадъците.

„Рециклиране” - Подходът при рециклирането е, че един материал се преработва с цел да се променят неговите физикохимични свойства и да се оползотворява повторно за същите или за други цели. Главната цел на Рамковата директива за отпадъците е ЕС да стане повече от "рециклиращо общество", което се стреми да избягва образуването на отпадъци и да използва отпадъците като ресурс.

Конкретните дейности по управление на отпадъка, които се класифицират като рециклиране съгласно Рамковата директива за отпадъците, включват (но не само):

- рециклиране на материали: напр. на пластмасови продукти или компоненти в пластмасови материали; стопяване на отпадъчно стъкло в стъклени продукти; употреба на хартиени отпадъци в заводи за хартия и др. Производство на компост, отговарящ на критериите за качество на продуктите¹.

¹ Критерии за компост от биологични отпадъци на равнище ЕС в момента са в процес на обсъждане. Поради това към момента, компост, който не е престанал да бъде отпадък по всички съществуващи национални стандарти и се използва като тор се смята за оползотворен. В специално прието Решение на ниво ЕС относно изчисляване на постигането на целите за рециклиране и оползотворяване от страните - членки подробно е описано в кои случаи компоста се счита за оползотворен.

- Рециклирането е вид оползотворяване на отпадъците.

„Друго оползотворяване” е всяка дейност, която отговаря на определението за „оползотворяване” съгласно РДО, но която не отговаря на специфичните изисквания за подготовка за повторна употреба или за рециклиране.

Примери за друго оползотворяване са:

- изгарянето или съвместното изгаряне, когато основното използване на отпадъците е като гориво или друг начин за получаване на енергия.

Това е операция по управление на отпадъците с оползотворяване на енергията, класифицирана като R1 в приложение II към РДО. Това контрастира с изгарянето на отпадъци без оползотворяване на енергия, класифицирано като операция по обезвреждане D10 в приложение I към РДО.

- насипни дейности, отговарящи на дефиницията за оползотворяване

„Обезвреждане” - депониране (дори когато сметищен газ се използва за възстановяване на енергия); изгаряне и съвместно изгаряне, които не отговарят на критериите, за да бъдат определени като оползотворяване (в случай на съоръжения, предназначени за изгаряне на твърди битови отпадъци, които не отговарят на определени критерии, с помощта на формулата за енергийна ефективност R1 в приложение II към РДО), насипни дейности, когато не отговарят на дефиницията за оползотворяване.

Действащо законодателство в ЕС

РДО, освен посочената йерархията на отпадъците, въведе и други ключови разпоредби за страните-членки, съответно за техните компетентни национални, регионални и местни власти, отговорни за съответните политики:

- до 2020 г. да се постигне повторна употреба и рециклиране на минимум 50% от битовите и приравнените на битовите отпадъци
- до 2020 г. да се постигне рециклиране и оползотворяване на най-малко 70% от отпадъците от строителство и от разрушаване на сгради
- до 2014 г. страните-членки да разработят национални програми за предотвратяване на образуването на отпадъци
- най-късно до 2015 г. да се въведе разделно събиране минимум за битовите отпадъци и подобни източници от хартия, метал, пластмаса и стъкло
- въвежда процедура за определяне на критерии за край на отпадъка и специфицира в кои случаи вещества или предмети, получени в резултат от производствен процес, представляват странични продукти, а не отпадъци
- разграничава кога изгарянето на отпадъци е ефективно от енергийна гледна точка и се счита за операция по оползотворяване
- определя ясно разликата между „оползотворяване” и „обезвреждане” на отпадъци
- въвежда „разширена отговорност на производителя” като едно от средствата за подпомагане на разработването и производството на стоки, при които се отчита напълно и се улеснява ефективното използване на ресурси по време целия им жизнен цикъл, включително тяхната поправка, повторна употреба, разглобяване и рециклиране, без да се възпрепятства свободното движение на стоки на вътрешния пазар.

1.3 Действащо национално законодателство

С приемането през 2012 г. на Законът за управление на отпадъците и последващите подзаконовни нормативни актове бе обезпечено прилагането на европейското законодателство в сектор ”Управление на отпадъците” в действащата у нас нормативна база за управление на отпадъците.

Общата рамка на европейското законодателство в областта на управление на отпадъците е зададена в Рамковата директива за отпадъците, Директивата за опасните отпадъци и Регламента за наблюдение и контрол на преноса на отпадъци на, за и извън Европейската общност. Тук са формулирани изисквания към дейностите с всички видове отпадъци. С две групи Директиви се регулират конкретни отпадъчни потоци и методите за обезвреждане – едната установява изискванията за разрешаване и експлоатацията на съоръжения и инсталации за обезвреждане на отпадъци , другата разглежда специфични потоци отпадъци – отработени масла, излезли от употреба моторни превозни средства , отпадъци от опаковки , негодни за употреба батерии и акумулатори и др.

С приемането през септември 2011 г от ЕК за изпълнение на една от водещите инициативи от Стратегията „Европа 2020” бе очертана и пътна карта за развитие като основата на политиката на ЕС и на страните-членки на ЕС за устойчиво развитие.

Фокусът в нея е поставен върху икономика, която да произвежда повече с по-малко суровини, като така се постига по-висока стойност с по-малко материали, а въздействието върху околната среда се свежда до минимум. С помощта на пътната карта се набелязват целите по този път и се посочват дейностите, необходими за постигането на устойчив растеж, основан на ефективността на ресурсите.

Основна цел по отношение на отпадъците, съгласно раздела "Превръщане на отпадъците в ресурси", е: „До 2020 г. отпадъците да се управляват като ресурс.

Генерираното количество отпадъци на глава от населението да е в състояние на абсолютен спад и да се рециклират повече материали и суровини от изключително значение.

Оползотворяването на енергия ще е ограничено само до нерещиклируеми материали, депонирането практически ще е премахнато”. Документът предвиди ЕК да предприеме редица действия, в т.ч.:

- Насърчаване на пазара за вторични материали и търсенето на рециклирани материали посредством икономически инструменти.
- Да преразгледа целите в приетото вече европейско законодателство за предотвратяване, повторно използване, рециклиране и отклоняване от депониране, за да се премине към икономика, основана на повторно използване и рециклиране с близко до нулата количество остатъчни отпадъци (през 2014 г.).
- Да гарантира, че при публичното финансиране от бюджета на ЕС се отдава приоритет на дейностите, свързани с по-високите нива в йерархията на отпадъците, съгласно Рамковата директива за отпадъците, напр. приоритет имат проектите за рециклиране над депата за отпадъци, (през 2012—2013 г.).
- Да улесни обмена на най-добри практики за събиране и третиране на отпадъци сред страните-членки и да разработи мерки за по-ефективна борба с нарушенията на законите на ЕС в областта на отпадъците (през 2013—2014 г.).
- Да постави акцент върху финансирането на научните изследвания в Съюза (инициатива „Хоризонт 2020“ на ЕС) в областта на най-важните цели, свързани с ефективността на ресурсите, включително рециклиране, повторно използване, замяна на материали, оказващи въздействие върху околната среда, или на редки материали, по-интелигентно проектиране.

Страните-членки трябва да предприемат следните мерки:

- да гарантират цялостно прилагане на правото на ЕС, свързано с отпадъците, включително минималните цели.
- да насочват публичното финансиране за научноизследователски дейности към най-важните цели, свързани с ефективността на ресурсите (непрекъснато).
- да предприемат мерки по отношение на разхищението на храни в своите национални програми за предотвратяване на генерирането на отпадъци (2013 г.), като се има предвид поставената цел в Пътната карта до 2020 г. изхвърлянето на годни за консумация храни в ЕС да бъде намалено наполовина.

1.3.1 Закон за управление на отпадъците

Общи разпоредби

Законът за управление на отпадъците - **ЗУО**, в сила от юли 2012 г. съдържа рамкови разпоредби за управлението на всички видове отпадъци. С него се въвежда изискванията на РДО 2008/98/ЕО, включително принципите „замърсителят плаща”, „разширена отговорност на производителя” и йерархията на управление на отпадъците, оперативните цели за рециклиране на битови и строителни отпадъци, изисквания към съоръженията и инсталациите за отпадъци, въвежда икономически и регулаторни механизми и инструменти за прилагане на законодателството; правила за управление на масово разпространените отпадъци; урежда се подхода за „край на отпадъка” и „странични продукти”, определя се детайлно контролните функции на институциите и конкретните глоби и санкции за неспазване на закона.

Ключови разпоредби, произтичащи от ЗУО, са:

- количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници, които да достигнат общините, в следните срокове и количества:
 1. до 1 януари 2016 г. - най-малко 25 на сто от общото им тегло
 2. до 1 януари 2018 г. - най-малко 40 на сто от общото им тегло
 3. до 1 януари 2020 г. - най-малко 50 на сто от общото им тегло.
- Въвежда изисквания най-късно до края на 2020 г. общините да ограничат количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в България през 1995 г.
- **С наредбата за разделно събиране на биоотпадъците** (обн. ДВ бр.107 от 13 декември 2013 г.) се въвеждат задължения за органите на местното самоуправление и местната администрация , а именно с Чл.8 - (1) (В сила от 01.01.2014 г.) :

Кметовете на общините във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 ЗУО осигуряват съвместно постигането на следните регионални цели за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци:

 1. до 31 декември 2016 г. - не по-малко от 25 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;
 2. до 31 декември 2020 г. - не по-малко от 50 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;
 3. до 31 декември 2025 г. - не по-малко от 70 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.

(2) Разпределението на задълженията между отделните общини в съответния регион по чл. 49, ал. 9 ЗУО за изпълнение на целите по ал. 1 се определя с решение на общото събрание на регионалното сдружение на общините (РСО) по чл. 24, ал. 1 ЗУО.

(3) Регионалното сдружение на общините координира правилното функциониране на общинските системи за разделно събиране и дейностите по оползотворяване на биоотпадъците за постигане на целите по ал. 1.

(4) Дейността по компостиране на място се счита за дейност по предотвратяване образуването на отпадъците и не се отчита за изпълнение на целите по ал. 1.

(5) Количеството на разделно събраните и оползотворените битови биоотпадъци се зачита при изпълнение на целите за ограничаване на количеството депонирани битови биоразградими отпадъци по чл. 31, ал. 1, т. 2 ЗУО от общините в съответния регион по чл. 49, ал. 9 ЗУО.

(6) Кметовете на общините във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 ЗУО извършват на всеки 5 години морфологичен анализ на състава и количеството на битовите отпадъци, образувани на територията на съответната община, съгласно методика, утвърдена със заповед на министъра на околната среда и водите.

➤ Въвежда поетапни цели за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради, за което отговорност имат възложителите на строителни дейности, както публични органи, така и бизнес:

1. до 1 януари 2016 г. - най-малко 35 на сто от общото тегло на отпадъците;

2. до 1 януари 2018 г. - най-малко 55 на сто от общото тегло на отпадъците;

3. до 1 януари 2020 г. - най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците.

- Кметовете на общини да организират системи за разделно събиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло и да осигурят условия за разделно събиране на отпадъци от опаковки за всички населени места с население, по-голямо от 5000 жители и за курортните населени места.
- Кметовете на общини да осигурят до средата на 2014 г. площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители и при необходимост в други населени места
- Ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места с над 5000 жители и в курортните населени места са задължени от началото на 2013 г. да събират разделно отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали в съответствие с наредбите на общините по чл.22 от ЗУО. Наредбите следва да се приемат от общинските съвети до средата на 2014 г.
- Въвежда детайлни правила и изисквания за сдружаване на общините в регионални сдружения за решаване управлението на битовите отпадъци на регионално ниво чрез регионални съоръжения и организация.
- Въвежда икономически инструменти за покриване на бъдещи разходи за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото и за стимулиране на превенцията и оползотворяването на отпадъци преди депонирането.

По важни изменения и допълнения на ЗУО публикувани в ДВ. бр.105 от 30.12.2016 г.

Задължения на органите на местното самоуправление и местната администрация

Чл. 24. (1) Общините, включени във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9, създават по реда на този закон регионално сдружение.

(4) (**Доп. - ДВ, бр. 105 от 2016 г.**) Членове на регионалното сдружение могат да бъдат само общини, като една община може да участва само в едно регионално сдружение.

Чл. 31. (1) (**Изм. - ДВ, бр. 105 от 2016 г.**) Системите за разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци осигуряват като минимум изпълнението на следните цели:

1. най-късно до 1 януари 2020 г. подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници на не по-малко от 50 на сто от общото тегло на тези отпадъци;

2. най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.

(2) Целите по ал. 1 се постигат поетапно съгласно сроковете, определени в § 15 от преходните и заключителните разпоредби и наредбата по чл. 43, ал. 5.

(3) (**Изм. - ДВ, бр. 105 от 2016 г.**) Методиката за разпределение на целите по ал. 1 между регионите по чл. 49, ал. 9 и методите за изчисляване на изпълнението на целите по ал. 1 се определят с наредбата по чл. 43, ал. 5.

(4) Във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 целите по ал. 1 се изпълняват съвместно от всички общини в региона, в съответствие с решението по чл. 26, ал. 1, т. 6.

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ (ДВ, БР. 53 ОТ 2012 Г.)

Обн. ДВ. бр.105 от 30 Декември 2016 г.

§ 67. Методиката и методите по чл. 31, ал. 3 се определят с наредбата по чл. 43, ал. 5 в 12-месечен срок от влизането в сила на този закон.

Подзаконови национални нормативни актове към ЗУО

Действащите подзаконови нормативни актове, които детайлизират изискванията на ЗУО, могат да се обособят в четири групи:

1. Подзаконови нормативни актове, определящи изисквания към съоръжения и инсталации:

- към площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци
- за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци
- за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и за съвместно изгаряне на отпадъци
- за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци
- към инсталации, произвеждащи титанов диоксид.

2. Подзаконови нормативни актове, регулиращи управлението на специфични отпадъчни потоци:

- за утайки от пречистване на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието
- за строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали
- две отделни наредби за третиране и за разделно събиране на биоотпадъците
- наредба за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения

- за ПХБ
- за опаковки и отпадъци от опаковки
- за ИУЕЕО
- за ИУМПС
- за отпадъци от негодни за употреба батерии и акумулатори
- за отработени масла и отпадъчни нефтопродукти
- за излезли от употреба автомобилни гуми.

3. Подзаконови нормативни актове, съдържащи регулации по управлението на отпадъци чрез икономически инструменти:

- за отчисленията и разходване на събраните средства за дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадките на депата за отпадъци и за отчисленията за депониране на битови и строителни отпадъци;

- за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (ИУМПС, ИУЕЕО, гуми, опаковки, масла, негодни за употреба батерии и акумулатори, полимерни торбички)

- за финансова гаранция или еквивалентна застраховка при трансграничен превоз на отпадъци.

4. Подзаконови нормативни актове с хоризонтални разпоредби спрямо всички видове отпадъци, инсталации и съоръжения за отпадъци в обхвата на ЗУО:

- за класификацията на отпадъците
- за предоставяне на информация и реда за водене на публични регистри относно отпадъците.

- ***Съответствие с европейското право в сектор отпадъци***

Към момента на приемане на НПУО 2014-2020 националното законодателство е в съответствие с европейското екологично право в сектор „Управление на отпадъците” .

Констатираните от ЕК пропуски в националното законодателство - нетранспониране в срок на Директива 2010/75/ЕС относно индустриалните емисии (част „Отпадъци“) и на Директива 2011/97/ЕС за изменение на Директива 1999/31/ЕС по отношение на специфичните критерии за съхранение на метален живак, считан за отпадък - са отстранени и съответните наредби са приети.

• ***Подзаконовни нормативни документи по прилагане на ЗУО***

- „Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори“ (Приета с ПМС № 351 от 27.12.2012 г., обн., ДВ, бр. 2 от 8.01.2013 г., в сила от 8.01.2013 г., попр., бр. 6 от 22.01.2013 г., изм. и доп., бр. 51 от 11.06.2013 г., в сила от 11.06.2013 г., бр. 66 от 28.08.2015 г.)

- „Наредба № 1 от 09.02.2015 г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения“ (обн., ДВ, бр. 13 от 17.02.2015 г.)

- „Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци“ (обн., ДВ, бр. 111 от 27.12.2013 г.)

- „Наредба за разделно събиране на биоотпадъците“, приета с ПМС № 275 от 06.12.2013 г. (Обн. ДВ, бр. 107 от 13.12.2013 г.)

- „Наредба за третиране на биоотпадъците“, приета с ПМС № 235 от 15.10.2013 г. (Обн. ДВ, бр. 92 от 22.10.2013 г.)

- „Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали“, приета с ПМС 277 от 5.11.2012 г. (Обн., ДВ, бр. 89 от 13.11.2012 г., в сила от 13.11.2012 г.)

- „Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци“ (приета с ПМС № 53 от 1999 г., ДВ, бр.29/1999 г.)

- „Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки“ (обн., ДВ, бр. 85/06.11.2012 г., изм. и доп., бр. 76/30.08.2013 г.)

- „Наредба № 3 за изискванията към инсталации, произвеждащи титанов диоксид“ (обн. ДВ, бр. 49/04.06.2013 г.)

- „Наредба № 2 от 23.07.2014 г. за класификация на отпадъците“ (обн., ДВ, бр. 66 от 08.08.2014 г.)

- „Наредба № 4 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци“ (обн. ДВ, бр. 36 от 2013 г.)

- „Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци“ (обн., ДВ, бр. 81 от 17.09.2004 г.)

- „Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци“ (обн., ДВ, бр. 80 от 13.09.2013 г., в сила от 13.09.2013 г.)

- „Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри“ (обн., ДВ, бр. 51 от 20.06.2014 г.)

- „Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства“ (Приета с ПМС № 11 от 15.01.2013 г., обн., ДВ, бр. 7 от 25.01.2013 г., в сила от 25.01.2013 г., изм. и доп., бр. 95 от 1.11.2013 г., в сила от 1.11.2013 г., изм., бр. 60 от 22.07.2014 г., в сила от 22.07.2014 г., бр. 57 от 28.07.2015 г., в сила от 28.07.2015 г.)

- „Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието“ (Приета с ПМС № 339 от 14.12.2004 г., обн., ДВ, бр. 112 от 23.12.2004 г.).

- „Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти“ (приета с ПМС № 352 от 27.12.2012 г., обн. ДВ, бр. 2 от 08.01.2013 г.)

- „Наредба № 3 от 05.08.2014 г. за изискванията за реда и начина за инвентаризация на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили, маркирането и почистването му, както и за третирането и транспортирането на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили“ (обн., ДВ, бр. 70 от 22.08.2014 г.)

- „Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване“ (приета с ПМС № 256 от 13.11.2013 г., обн. ДВ, бр. 100 от 19.11.2013 г., в сила от 01.01.2014 г.)

- „Наредба за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци“ (приета с ПМС № 120 от 30.05.2008 г., обн., ДВ, бр. 53 от 10.06.2008 г., изм. и доп., бр. 5 от 20.01.2009 г., в сила от 20.01.2009 г., изм., бр. 45 от 16.06.2009 г., бр. 69 от 3.09.2010 г., изм., бр. 85 от 29.10.2010 г., в сила от 1.01.2011 г., изм. и доп., бр. 29 от 8.04.2011 г., бр. 47 от 22.06.2012 г., в сила от 22.06.2012 г., изм., бр. 75 от 2.10.2012 г., в сила от 1.10.2012 г.; изм. с Решение № 9028 от 22.06.2012 г. на ВАС на РБ - бр. 87 от 9.11.2012 г., изм., бр. 76 от 30.08.2013 г., в сила от 30.08.2013 г., бр. 100 от 19.11.2013 г., в сила от 1.01.2014 г.)

- „Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми“ (Приета с ПМС № 221 от 14.09.2012 г., обн. ДВ, бр.73 от 25.09.2012 г.)

- „Наредба за реда и начина за изчисляване на размера на финансовата гаранция или еквивалентна застраховка и за предоставяне на годишни справки-декларации при трансграничен превоз на отпадъци“ (Приета с ПМС № 195 от 10.07.2014 г., обн., ДВ, бр. 59 от 18.07.2014 г.)

Законодателство с основен предмет от други сфери но съдържащо разпоредби относно отпадъците :

Закон за местните данъци и такси

Регламентира данъци и такси, които се определят от общините и приходите от които постъпват в общинския бюджет, включително такса „Битови отпадъци“. Законът регулира за кои услуги таксата за битови отпадъци се заплаща от потребителите, подхода за определянето ѝ, кои разходи, извършвани от общините, формират таксата, сроковете за заплащането ѝ. Във връзка с **ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА МЕСТНИТЕ ДАНЪЦИ И ТАКСИ** , изм. **ДВ. бр.97 от 6 Декември 2016 г.**

§ 6. (В сила от 01.01.2018 г., изм. относно влизането в сила - ДВ, бр. 105 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., изм. относно влизането в сила - ДВ, бр. 95 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. относно влизането в сила - ДВ, бр. 97 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) В чл. 67, ал. 2 накрая се поставя запетая и се добавя **"която не може да бъде данъчната оценка на недвижимите имоти, тяхната балансова стойност или пазарната им цена."**

Чл. 67. (1) Размерът на таксата се определя в левове според количеството на битовите отпадъци.

(2) Когато не може да се установи количеството на битовите отпадъци по ал. 1, размерът на таксата се определя в левове на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет, която не може да бъде данъчната оценка на недвижимите имоти, тяхната балансова стойност или пазарната им цена.

§ 13а. (Нов - ДВ, бр. 105 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., изм. - ДВ, бр. 95 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - **ДВ, бр. 97 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.**) **До 31 март 2017 г.** Министерският съвет съвместно с Националното сдружение на общините в Република България **разработва методика за изготвяне на план-сметката с необходимите разходи за дейностите и за видовете основи, които служат за определяне размера на таксата за битови отпадъци, и внася в Народното събрание проект за изменение на чл. 66 и 67.**

Закон за устройство на територията

Законът урежда обществените отношения, свързани с устройството на територията, изискванията към инвестиционното проектиране и строителството в страната, и определя ограниченията върху собствеността за устройствени цели.

Съоръженията и инсталациите за третиране на отпадъци са определени като елементи на техническата инфраструктура. От гледна точка на характеристиките, значимостта, сложността и рисковете при експлоатация, тези инсталации са определени като втора категория строеж от общо осем категории, като първа категория са най-сложните и рискови, а осма категория – с незначителен риск и сложност.

Законът съдържа разпоредби във връзка с произтичащите от ЗУО изисквания относно строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради .

Закон за статистиката

Законът за статистиката е рамков за всички сфери на обществения живот и регламентира правилата за статистическата информация в страната. Законът урежда и въпросите, свързани с конфиденциалността на информацията и условията за предоставянето ѝ в определени случаи само след съгласие на засегнатите лица. Информацията, предоставена на НСИ от общините относно битовите отпадъци, също попада в приложното поле на конфиденциална информация. Тъй като предоставянето на услуги в областта на битовите отпадъци са типични публични услуги, заплащани от публични финанси на общините, събирани от такси от потребителите на тези услуги в общината, следва информацията, предоставяна от общините, да е със свободен публичен достъп за обществеността и институциите

Особно място в националната система от програмни документи поставящи цели и определящи мерки за решаване на специфични области от управлението на отпадъците заемат **следните национални програми и стратегии :**

Национален стратегически план за поетапно намаляване на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г. е първият план за страната, в който систематично се осъществява задълбочен анализ на проблемите за околната среда в резултат на депонирането на биоразградимите отпадъци, дефинира проблемите и идентифицира необходими мерки (административни, нормативни, финансови и др.) за преодоляване на проблемите и за изпълнение на целите за поетапно намаляване депонирането на тези отпадъци и увеличаване на тяхното рециклиране и оползотворяване.

Очаква се в резултат на изпълнението на плана до 2020 г. да бъде предотвратено депонирането на над 5 млн.т. биоразградими отпадъци. Допълнителен ефект се постига от заместването на фосфатни торове в земеделието с компост.

Мерките от плана са заложили и като ключови за постигане на целите на **Третия национален план за действие по изменение на климата 2013 - 2020 г. за намаляване на емисиите на парникови газове от сектор „отпадъци“**. Основната възможност прилагайки принципите заложили в Третия национален план е постигане на заложените национални цели и пътища за намаляване на емисиите от парникови газове чрез оползотворяване на отпадъците като ресурси при въвеждане на интегрирани децентрализирани нисковъглеродни практики за устойчиво адаптиране към климатичните промени.

Това включва комплекс от анализи и оценки на съществуващите практики в тези области, разработка на типови проекти и програми за управление (в т.ч. системи за охарактеризиране и мониторинг) и оползотворяване на отпадъци чрез системи от нисковъглеродни практики на общинско и регионално ниво, осъществяване на демонстрационни проекти за обучение и въвеждане на нисковъглеродни практики за преодоляване на последиците и адаптация към климатичните промени , въвеждане на системи за контрол и мониторинг за резултатите от въведените системи от нисковъглеродни практики в областите :

- **Селското стопанство**

– почви и почвено плодородие, ограничаване на преките замърсявания чрез частична замяна на минералните торове с микробиологични, компости и биологичен въглерод при земеползване , подобряване влагозадържащите характеристики на почвата за адаптиране към засушаванията ;

- **Управление на отпадъците**

- оползотворяване на биоразградими отпадъци за възстановяване и поддържане на почвеното плодородие, за възстановяване и повишаване на съдържанието на почвен въглерод , BioCCS практики ;

- **Енергийна ефективност**

- разработка и въвеждане на иновативни технологични решения и производство на нисковъглеродни материали за строителство за изграждане на икономически обоснована “зелена инфраструктура” и “зелена икономика”;

- **Възобновяеми енергийни източници**

– ефективни технологии и системи за карбонизация на отпадъчна биомаса за децентрализирано производство на енергия и почвени подобрители за преодоляване на последиците от климатичните промени, BioCCS практики;

- **Устойчиво развитие на регионите**

- преустановяване на опожаряване на стърнищата и предотвратяване на мащабни горски пожари и атмосферно замърсяване , създаване на икономически обосновани стимули за оползотворяване на отпадъчна биомасата, подобряване на качествата на почвите и въвеждане на високоефективни производства на биологична продукция;

Въвеждането на посочените секторни политики ще бъде възможно за изпълнение чрез интегрирани насоки и проекти финансирани както по ОПОС , така и по ОПРСР , ОП за Иновации и предприемачество , ОП Региони в растеж , ОП Добро управление от една страна , така и по редица програми на ЕС програмния период 2014 – 2020 г.

Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителството и разрушаване на територията на Р.България за периода 2011-2020 г. е също първи за страната план в разглежданата област. В резултат на детайлни анализи на съществуващата ситуация, планът определя за първи път мерки (административни, нормативни, финансови и др.) за увеличаване на рециклирането и оползотворяване на този поток отпадъци, които в страната основно се депонират. Главната стратегическа цел на плана е до 2020 г. да се намали вредното въздействие на строителните отпадъци върху околната среда чрез достигане на поне 70% ниво на рециклиране на строителните отпадъци. В изпълнение на мерките от плана са приети разпоредби в ЗУО от 2012 г. и е разработена и приета Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани строителни материали. В процес на подготовка и изпълнение са и инсталации за рециклиране на строителни материали като част от интегрираните регионални общински системи за управление на отпадъците.

Националният план за управление на отпадъците 2014-2020 г. (НПУО 2014-2020 г.) е четвъртият програмен документ на национално ниво за управление на дейностите по отпадъците в Р.България. Основната цел на плана е да допринесе за устойчивото развитие на България чрез прилагане на интегрирана рамка за управление на отпадъците, която да доведе до намаляване на вредните въздействия върху околната среда , като подобри йерархията на управлението на отпадъците чрез разработване за първи път на подпрограма и мерки за предотвратяване на образуването на отпадъците, постави конкретни количествени цели за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на конкретни потоци отпадъци. Планът поставя и като приоритетна цел подобряване ефективността в използването на ресурсите .

Разработена е и първата Национална програма за предотвратяване образуването на отпадъци за периода 2014-2020 г. Акцентите в нея са подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло. Включени са и мерки за достигане целите на още няколко програми – за биоразградимите отпадъци, в т.ч. за биоотпадъците, за рециклиране и оползотворяване за строителни отпадъци, на масово разпространените отпадъци. Всичко това ще доведе до намаляване на риска за околната среда от депата за битови отпадъци, подобряване информираността и участието на населението и бизнеса в новата система за управление на отпадъците. С Националния план се предвижда да бъдат изградени съоръжения за компостиране и анаеробно разграждане на биоразградими и битови отпадъци. Ще бъдат осигурени инвестиции за рекултивация на депа, които не отговарят на съвременните екоизисквания, закупуване на съдове за разделно събиране и техника за транспортиране на биоотпадъците.

Оперативна програма “Околна среда 2014 – 2020 г.”(ОПОС 2014–2020 г.) . ОПОС 2014 - 2020 г. е призвана да реализира стратегията на ЕС за интелигентен , устойчив и приобщаващ растеж на икономическо , социално и териториално сближаване (Стратегия Европа 2020) и се базира на европейското и национално законодателство и произтичащите анагажменти на България от членството и в Европейския съюз. Тя е насочена приоритетно към изпълнение на съществени елементи от последователни политики за опазване на околната среда и за изменението на климата. За постигане на целите на стратегията Европа 2020 за програмния период 2014 – 2020 г. са разработени 11 тематични цели (ТЦ) отразени в Регламент (ЕС) № 1303/2013 . Две от тях тематична цел 5 и 6 са в основата на приоритетните оси на ОПОС 2014 - 2020 г.

- ТЦ 5 – Насърчаване на адаптацията към изменение на климата и превенция и управление на риска ;

- ТЦ 6 – Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност ;

За период 2014– 020 г. в ОПОС са дефинирани пет приоритетни оси :

- приоритетна ос 1 : Води

- приоритетна ос 2 : Отпадъци

- приоритетна ос 3 : Натура 2000 и Биоразнообразие;

- приоритетна ос 4 : Превенция и управление на риска от наводнения и свлачища ;

- приоритетна ос 5 : Подобряване на качеството на атмосферния въздух ;

- приоритетна ос 6 : Техническа помощ ;

1.4. Изисквания на ЕС.

Националната план за управление на отпадъците (НПУО) 2014-2020 г. въвежда дългосрочна стратегия за устойчиво управление на отпадъците и рамката за вземането на решения в съответствие със законодателството и политиката на Европейския Съюз.

Плана се основава на изисквания и принципи за управление на отпадъците в ЕС:

1. Устойчиво развитие

Устойчиво развитие в областта на управление на отпадъците означава използване на природните ресурси по начин, който не ги унищожава или уврежда и не ограничава възможността да бъдат използвани от бъдещите поколения. Това налага максимално използване на възможностите за предотвратяване на образуването на отпадъци и за оползотворяване и рециклиране на вторични суровини.

2. Принцип на предотвратяването

Принципът на предотвратяването се състои в ограничаване до минимум на използването на природни ресурси и намаляване на количествата и/или опасността, произтичащи от образуваните отпадъци. Това означава да се вземат мерките преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с които да се намали количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл; както и вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве или съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите. Предотвратяването на образуването на отпадъци е принцип, който трябва да бъде използван както в домакинствата, така и от промишлеността, чрез внедряване на чисти технологии, намаляващи отрицателното въздействие на отпадъците при мястото на генериране.

3. Принцип на превантивността

Принципът на превантивността е един от принципите, които са разработени, за да подпомогнат усилията за постигане на устойчиво развитие. Той насочва вниманието към предвиждане и избягване на потенциалните проблеми при дейностите с отпадъци, като по този начин подпомага предотвратяването на риска за околната среда и човешкото здраве. Той включва и вземането на превантивни мерки, за да бъде предотвратено бъдещо увреждане на околната среда и на човешкото здраве, дори когато не съществуват достатъчни научни познания за осъществяването на предпазните мерки.

4. Принцип на самодостатъчност и близост при управление на отпадъците (Рамкова директива за отпадъците)

Държавите-членки вземат подходящи мерки, в сътрудничество с други държави-членки, когато това е необходимо или препоръчително, за създаване на интегрирана и подходяща мрежа от инсталации за обезвреждане на отпадъци, както и на инсталации за оползотворяване на смесени битови отпадъци, като се вземат предвид най-добрите налични техники.

Той изисква отпадъците да бъде обезвреждани, колкото се може по-близо до мястото на тяхното образуване. Този принцип трябва да бъде отчитан при изграждането на системи за управление на отпадъци на регионално, национално и международно ниво. Той цели ограничаване на неблагоприятните въздействия върху околната среда, свързани с транспортирането на отпадъци.

5. Йерархия на управлението на отпадъците

Йерархията, формулирана с Рамковата директива за отпадъците в ЕС, описва последователност на операциите и дейностите с отпадъци, като се прилага като ръководен принцип следната йерархия на отпадъците:

- a) предотвратяване;

- б) подготовка за повторна употреба;
- в) рециклиране;
- г) друго оползотворяване, например оползотворяване на енергия; и
- д) обезвреждане.

При прилагането на посочената йерархия на отпадъците, се вземат мерки за насърчаване на вариантите, които обезпечават най-благоприятните резултати за околната среда като цяло. Целта на йерархията е да илюстрира модел на интегриран подход за управление на отпадъците, като прилагането ѝ в посочената последователност ще допринесе за създаването на устойчива политика по управлението им.

6. Най-добри налични техники, неизискващи прекомерни разходи (НДНТНПР)

Независимо че йерархията е полезна като обща цел на политиката по управление на отпадъците, нейното прилагане трябва да бъде съпоставяно с принципа на НДНТНПР, в зависимост от съществуващите обстоятелства. Йерархията на отпадъците не винаги показва най-устойчивите възможности за управление на различни видове отпадъци, доколкото техните причинители желаят да ги оползотворят или обезвредят по икономически най-ефективен начин.

7. Пълна отговорност на замърсителите (Рамкова директива за отпадъците)

“Отговорност на производителите”

Разглеждайки жизнения цикъл на един продукт от неговото производство до края на полезния му живот се вижда, че производителят на продукта, чрез възприетите решения за дизайна и състава на съответното изделие има доминираща роля, която до голяма степен определя потенциала за образуване на отпадъците и характеристиките на последващото им управление.

Поради това, в съответствие с този принцип, производителите на продукти трябва да поемат отговорност за:

- предотвратяване и намаляване на отпадъци, образувани при производството на техните продукти;
- проектиране и разработване на продукти, които подлежат на рециклиране и не съдържат материали, представляващи риск за околната среда;
- развиване на пазари за повторната употреба и рециклирането на отпадъците, образувани след крайната употреба на пусканите на пазара стоки.

Тези мерки целят да се насърчава разработването, производството и пускането на пазара на продукти, които са подходящи за многократна употреба, които са технически издръжливи и които, след като са се превърнали в отпадъци, са годни за целесъобразно и безопасно оползотворяване и за обезвреждане, съобразено с опазването на околната среда.

“Замърсителят плаща”

Принципът “замърсителят плаща” изисква причинителите на отпадъци да поемат отговорност за техните отпадъци, вместо да очакват, обществото да носи товара на управлението и да плаща разходите, свързани с третирането и обезвреждането им. Потенциалните разходи за опазване на околната среда и човешко здраве, свързани с образуването и третирането на отпадъците, трябва да бъдат отчитани при определяне цената на продуктите и таксите за управление на отпадъците.

8. Интегрирано управление на отпадъците

Интегрираното управление на отпадъците изисква решения и прилагане на ясно определени количествени цели в рамките на една система, състояща се от законови, технически, организационни и икономически мерки.

То гарантира взаимодействие и оптимално съчетаване на различните методи и подходи, целящи достигане на икономически и екологически ефективно управление на отпадъците. Анализът на европейските политики и законодателство в областта на управление на отпадъците води до следните основни изводи и препоръки:

- Европейските стратегически документи от последните години променят философията и подхода към отпадъците, и по-конкретно предлагат преход от целенасочено управление на отпадъците като фактор, увреждащ околната среда, към политика на предотвратяване на тяхното образуване и ефективното им използване като ресурси.
- Дестващият законодателен пакет съдържа конкретни изисквания и количествени цели за намаляване депонирането на отпадъци, за рециклиране и оползотворяване на специфични отпадъчни потоци и за предотвратяването на отпадъците като най-високо ниво от йерархията на управление на отпадъците.
- Като се имат предвид ЕС политиките за ефективно използване на ресурсите и околна среда по пътя на устойчивото развитие, както и работната програма на ГД „Околна среда” за преглед на политиките в сектор „Отпадъци”, може да се очакват промени в европейското законодателство, целящи още по-висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве, както и преход от управление на отпадъците към устойчиво управление и по-ефективно използване на ресурсите, и вероятно:

- допълнителни ограничения относно депонирането на отпадъци до 2020 г., и с по-голяма вероятност депонирането да се ограничи само до отпадъци, които не могат да се рециклират и оползотворят, и по-конкретно ограничения за депонирането на пластмасови и/или хранителни отпадъци, а в по-далечен хоризонт – и повсеместна забрана за депониране на отпадъци;
- специални разпоредби за намаляване на употребата и предотвратяване на отпадъци от полиетиленовите торби за еднократна употреба;
- ограничения за изгаряне на отпадъци, които могат да бъдат рециклирани, като например пластмасови отпадъци, съответно въвеждане на по-високи цели за рециклиране на битовите отпадъци, особено на пластмасовите отпадъци;
- въвеждане на количествени цели за предотвратяване на образуването на отпадъци, особено за пластмасови, битови/хранителни и за опасни отпадъци;
- по-високи цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъци от опаковки, излезли от употреба електрическо и електронно оборудване, излезли от употреба моторни превозни средства и най-вече на пластмасовите отпадъци от тях, както и за батерии ;

2. Обща характеристика на общината

2.1 Географска характеристика на територията на общината

Данни за общината

Географско положение

Община Струмяни е разположена в област Благоевград, Югозападна България, на юг от гр. София. Тя има важно геополитическо местоположение. Ганични с общините Кресна, Сандански, Банско и Петрич. Западната ѝ граница съвпада с границата на Република България с БЮОСР Македония и с община Берово.

Тя включва 21 населени места, разположени в прекрасна природна среда. Територията на община Струмяни е 362 км², което е 5,72 % от територията на област Благоевград.

Община Струмяни е разположена на източните склонове на Малешевска планина, долината на река Струма и малка част е върху западната част на Пирин. Най-високият връх на територията ѝ е Шаралия - 2171 м н. в.

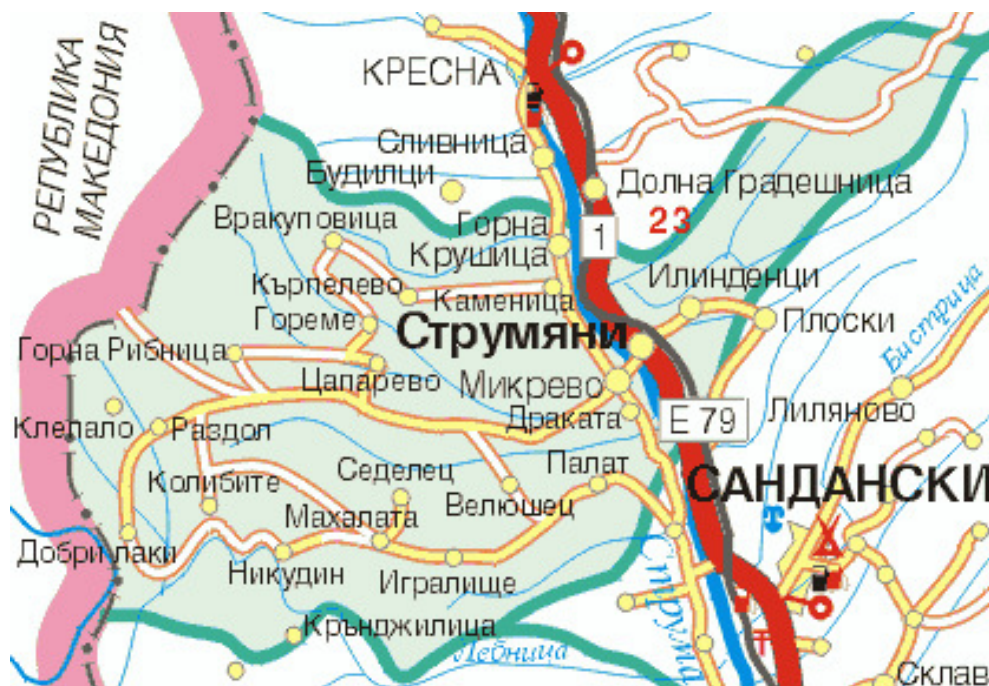
Седалището на общината се намира се на 140 км южно от гр. София, на 50 км от областния център Благоевград и на 14 км от гр. Сандански. Разстоянието до границата с Гърция е 33 км и до границата с Македония - 35 км. Основната част /80 %/ от общата площ на общината е с планински релеф, представен от части на Пирин и Малешевска планина. Останалата част от територията е разположена по течението на река Струма, където земята е обработваема.

Община Струмяни се отнася към общините с ниско икономическо развитие, която се характеризира с непълна и недоразвита отраслова структура на производство, силни диспропорции в отделните сектори, но сравнително добра инфраструктура, не добро състояние на общинските пътища и транспортна достъпност и др.

През територията на общината преминават важни пътни артерии от национално значение. През общинският център преминава главен път Е 79 и жп линия София – Атина, както и общински пътища. Гъстотата на пътната мрежа е 0,5 км/кв. км, което е над средното за областта 0,27 км/кв. км, но въпреки това, все още редица села са без асфалтирани пътища и улици .

Общината включва в своите граници административния център Струмяни, от V функционален тип, обхваща 21 населени места с население 5514 жители. На фиг. 1 е представена карта на община Струмяни.

Фиг.1.

.Релеф

Релефът в по-голямата си част е планински. Той заема около 80 % от територията на общината. По най-високите части придобива алпийски характер, с типичните за него пасища и ливади. Планинският релеф на общината се характеризира с живописни скали и пещери - над 30 бр.

Останалите около 20 % от земите са по долината на р. Струма и нейните притоците. Тези земи са добре усвоени и имат най-голямо значение за интензивното развитие на селското стопанство.

Западната част от територията на общината е разположена върху Малешевска планина. Тя заема около 75 % от общата територия на общината, като главното било на планината се повишава от юг на север и по него е границата с Македония.

Източната част на общината обхваща около 25 % от територията на общината и включва планинските и предпланински части на Пирин планина.

Територията на общината обхваща източните склонове на Малешевската планина, долината на р. Струма и много малко от западните части на Пирин планина. Територията на общината е със значителна разлика в надморската височина от 114-130 м по течението на р. Струма, до 1599,2 м на запад до Малешевската планина и на изток достига в „Конски кладенец” - 2315 м.

2.2 Административно-териториална характеристика

Населението на община Струмляни е 5514 души, неравномерно разпределени в 21 населени места на територията ѝ. Налице е тенденция към намаляване на броя на населението в следствие безработицата, засилените миграционни процеси и концентрацията на населението в по-големите населени места. Демографските промени, породени главно от икономически причини, са повлияли и върху бита на хората.

Най – голямо е с. Микрево с 2413 бр. жители или 41,3 % от цялото население на общината. Две села – Струмляни и Илинденци имат над 500 жители, 1 село – Игралище е с над 250 жители, 4 села са с население между 100 и 250 души, 10 села са с население под 100 души и 3 села са с население под 10 жители.

Средната селищна гъстота е 5,8 селища на 100 км² и е по-голяма от тази за страната, около 4,8. Средното отстояние между населените места е около 3,5 км, което е добра предпоставка за формиране и функциониране на единна жизнена териториално-селищна среда. В Табл.1 са посочени населените места в общината и населението към 2015 г.

Табл.1. Населени места община Струмьяни

Населени място	км. до общинския център	население към 13.07.2015
Велюшец	20.0	3
Вракуповица	28.0	20
Гореме	23.5	77
Горна Крушица	8.0	53
Горна Рибница	26.0	4
Добри лаки	33.0	176
Драката	4.0	160
Игралище	21.4	300
Илинденци	3.6	839
Каменица	7.0	105
Клепало	32.0	34
Колибите	27.0	3
Кърпелево	13.0	33
Махалата	27.0	34
Микрево	2.3	2413
Никудин	31.0	84
Палат	13.0	36
Раздол	26.0	204
Седелец	28.0	28
Струмьяни		916
Цапарево	18.3	178

Демографското състояние на общината е твърде неблагоприятно. Наблюдава се обезлюдяване на повечето села, особено на тези в планинските райони. Тенденцията в естествения прираст е негативна и е с няколко пункта над средната за страната.

2.3 Социално-демографска характеристика

Намаляването на населението на общината се дължи на отрицателния естествен прираст и външна миграцията. Тази ситуация може да се обясни с националните тенденции и местните характеристики на икономиката. Разликата между отделните населени места, очертава негативна тенденция на депопулация в малките населени места, като някои от тях са загубили над 50% от постоянното население.

Демографската структура оказва силно влияние върху естественото възпроизводство на населението и от тук влияят силно и върху социално-икономическото развитие на общината.

Възрастовата структура на населението е характеристика, която дава представа за съотношението на различни възрастови категории население и косвено за трудовите и възпроизводствените възможности на населението. Промените във възрастовата структура на населението в община Струмяни се влияят основно от изселванията предимно на млади хора и намаляването на раждаемостта. Това от своя страна това е и причина за отрицателният естествен прираст, който е свързана с негативното влияние на редица социални, икономически, демографски и други фактори.

Табл. 2 Механичен прираст на населението в община Струмяни, бр.

Години	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2009	110	59	51	115	51	64	-5	8	-13
2010	76	40	36	106	57	49	-30	-17	-13
2011	75	37	38	113	59	54	-38	-22	-16
2012	66	36	30	64	30	34	2	6	-4
2013	61	27	34	80	35	45	-19	-8	-11
Ръст, %	55,45	45,76	66,67	69,57	68,63	70,31	380,00	-100	84,62

Източник: НСИ към 31.12.2013 г.

Етническата структура на населението на община Струмяни според резултатите от преброяването на населението от 2011 г. е следната: 95,01 % българи, 2,68 % роми, 1,94 % други етноси роми и без да се определят – 0,2 %.

2.4 Икономическо развитие на общината. Стопански дейности.

Община Струмияни се характеризира с ниска отраслова структура на производство, силни диспропорции по отношение на инфраструктура, състояние на пътища и транспортна достъпност и към групата с потенциал за развитие на трансгранично сътрудничество.

Община Струмияни със своите релефни и почвено-климатични условия, насечен терен, почвена характеристика, категория на земята и климат е подходяща за отглеждане на тютюн.

Общата площ на земеделската земя е 154 704 дка, като основната част от нея е по поречието на р.Струма. Наклона на терените в общината е значителен. Твърде малко са равните и полегати места, едва 1,1% от дървопроизводителната площ. Наклонените места заемат 11,3%. Цялата останала площ, т.е. 87,6% е с наклон над 20%.

Преобладаващи са канелено-горските почви. Районът на община Струмияни е един от най-топлите в страната, което определя предпоставки за развитието на силно топлолюбиви култури - тютюн, овощарство, ранни зеленчуци и др.

Планинският характер на територията благоприятства развитието на животновъдството, въпреки недостига и поскъпването на фуража и ефективна реализация на продукцията му. Развитието на отрасъла за последните години е с тенденция към намаляване на броя на отглежданите животни, както и на животинската продукция. Досегашният опит и практика, както и наличието на фуражна база, предполагат да се насърчава овцевъдството и козевъдството.

Голяма част от проблемите са общи за всички земеделски производители - зеленчукопроизводители, животновъди и собственици на трайни насаждения.

Предвид това може да се отбележи, че в района съществуват дадености за по силно развитие на селското стопанство, но към настоящия момент липсата на пазар на продукцията спира производителите. В община Струмьяни изключително сериозен проблем е земеразделянето и застъпването на земеделските площи.

Земята в общината е разположена в един от най-топлите райони в страната, което благоприятства отглеждането на плодове и зеленчуци с преимущества пред други области. Благодарение на меката зима тук добре растат многогодишни видове: лози, смокини, нар, бадеми, маслини и др.

През последните години селското стопанство отбелязва малък ръст, но западат цели традиционни отрасли, като производството на тютюн и картофи. Отрасълът е основен източник на доходи на населението в селата и за цялата община и неговото западане при липса на друга алтернатива за доходи и заетост води до развитието на натурално стопанство и поражда засилена миграция на трудоспособно население.

Горският фонд е разположен върху западните склонове на Малешевска планина на площ от 180 186 дка. и е стопанисван от ДЛ“Струмьяни”. Територията му попада в 2 лесо-растителни зони: дъбова и буково-иглолистна зона. Наблюдава се повсеместно разпространение на ерозия: площна и линейна, налагащо спешно взимане на мерки.

Стопанската структура на община Струмьяни се определя преимуществено от добивната и обработващата промишленост.

Развитието на добивната промишленост се обуславя от наличието на находище на мраморни залежи на територията на община Струмьяни, поради което функционира успешно едно голямо предприятие за добив и обработка на мрамор, и множество цехове за обработка на мрамор, част от които са с утвърдени позиции в страната и в чужбина.

Икономическият профил се допълва от големия брой шивашки и дървообработващи фирми, които осигуряват не малка част от заетостта на населението. Хранително-вкусовата промишленост е застъпена с два цеха за производство на малотрайни колбаси. Към настоящия момент в общината са регистрирани около 30 фирми занимаващи се предимно с търговия на дребно.

Структурата на общинската икономика е обусловена преди всичко от добивната и обработващата промишленост. С дългогодишни традиции в района е добивът на мрамор. Основният производител е **“Илинденци-мрамор” АД**, чиито основни клиенти са от Република Македония, Република Хърватска, Италия и Израел.

Съществуват и някои частни предприятия за обработка на мрамор, които изнасят своята продукция: **“Бумар” ООД**, **“Черкезов” ООД**, **“Крисмар” ООД** и други по-малки цехове са пример за експортно ориентирани предприятия за добив на мрамор.

На територията на общината осъществява дейност фирма **“Драки” ЕООД** с основна дейност: производство на бетон и бетонени изделия.

Специфичните природни ресурси на общината създават благоприятни условия за развитието на екологичен и устойчив туризъм. В горите и по течението на р. Струма съществуват възможности за различни рекреационни дейности: спорт, риболов, събиране на диви плодове, пикници и др.

Наличието на уникални природни феномени: пещери, разнообразна флора и фауна, защитени територии и резервати е чудесна основа за развитие на алпинизъм, делтапланеризъм, екотуризъм, спортен риболов.

На територията на общината се намират : вилно селище „Врабча”, с. Илинденци и курортната местност „Върбите”, където има прекрасна възможност за почивка, съчетано с кратки пешеходни маршрути, риболов .

Еко селище Глинените къщи „Под - скалите” разполага с шест къщички всяка със своя уникална форма и вътрешна архитектура – Охлюв ,Езерцето, Детелина, Винарна, Панорама и Зимна градина.

Обединява ги едно нещо – всички са изградени по забравена автентична технология на старите майстори , като са използвани единствено екологични местни материали – камък, дърво и глина със слама, а покривите са с каменни тикли. Стените са от тромбована глина – прекрасна изолация, която спомага за поддържането на постоянна влажност (около 50%). Затова през лятото е прохладно а през зимата – топло.

Съществува и курортна местност „Синаница” в която има прекрасна възможност за почивка съчетано с кратки пешеходни маршрути, риболов и др. Комплекс „Боровец” не функционира

В община Струмяни природните и културно-исторически забележителности са: множество антични селища, църкви с национално значение и др., които благоприятстват развитието на всички форми на туризъм:

- Културно-познавателен туризъм,
- Планински и рекреативен туризъм,
- Селски туризъм,
- Екотуризм.

2.5 Екологична характеристика

Климат

Климатът на територията на община Струмяни е типично преходно средиземноморски .

Различията са обусловени от разликата в надморската височина - между 100 м и 1000 м надморското равнище. Отчитат се два вида влияния-средиземноморското влияние от юг, по течението р. Струма, и континенталните влияния от север.

Средногодишните температури на въздуха са най-високи за България – 13,9-14,4 градуса. Най-ниски са температурите през януари, а най-високи през юли и август.

Зимата се характеризира с отсъствие на силен студ, средната температура през януари е 2.5о С, лятото е най-дългият сезон, сухо и топло, със средна температура през юли 24о С. Есента е дълга и топла. Валежите са близо до средното ниво за България - 650 мм годишно. Обичайните ветрове, идващи от юг по течението на р. Струма, са топли. Студените ветрове, идващи от север, са по-редки.

Съществуват различни температурни пояси в зависимост от надморската височина. Климатът е един от основни фактори за развитието на селското стопанство.

Полезни изкопаеми

Общината е бедна на полезни изкопаеми. На територията на общината са открити и се експлоатират находища от мрамор. Река Струма и нейните притоци се използват за добив на инертни материали.

Почви

Почвената покривка е разнообразна. Причини за това се големите разлики в надморската височина на терена и свързаното с тях почвообразуване. Това обяснява и поясите в разпределение на растителността. Почвите са кисели в района на Малешевска планина и се променят до алкални в полите на Пирин планина. Най-широко разпространение имат канелените и кафявите горски почви, като след тях се нареждат наносните почви.

Води

Община Струмияни не е богата на водни ресурси. Основната водна мрежа се състои от притоците на р. Струма.

Хидроложките условия на територията на общината са свързани с характеристиката на р. Струма и нейните притоци, чиито водосбори са значителни. Всички реки и потоци са с непостоянен дебит, влияещ се от валежите и сезоните, а при силни валежи имат и пороен характер.

Речните тераси около р. Струма са ясно изразени и навсякъде се използват за нуждите на селското стопанство.

Повърхностните и подземните води са изцяло зависими от климатичните фактори и изменението в състоянието и режима им следват изцяло тяхната промяна.

Флора

Територията на община Струмияни се отличава с разнообразна флора, която е с подчертано присъствие на средиземноморски видове.

Естествената дървесна растителност е представена от дъб, габър, от 450 до 700 м н. в. се срещат дървовидна хвойна, зимен дъб, воден габър, бреза, акация, над 700 м н.в. започва зоната на бука, зимния дъб, трепетликата, планински явор и др. Вертикалното зонирание на растителността се дължи на голямата денивелация на релефа, която е причина естествените иглолистни насаждения да започват над 1000 м н. в., а смърчово-муровите насаждения се срещат в най-високите планински части до 1850 м н. в., над които е зоната на клека и пасищата. В района на Струмияни се срещат редки реликтивни и ендемични видове: източния чинар, гърнар, белардова елина, льомодерум, синята боровинка, тревиста върба, омайничето, пиринска гъшарка, пиринска мащерка, пирински мак, пиринска метличина и др.

Разнообразието на растителния свят се допълва от тревната флора: бозунак, детелина, шир, теменужки, планински божур, иглика, бял и червен кантарион, лайка, лудо биле, ягоди, боровинки, шипка, малина, къпина, дрян и др.

Високо в Пирин планина се срещат редките растителни видове – алпийска роза и алпийска перуника.

Фауната също е разнообразна. Тя е представена от: заек, катерица, вълк, дива свиня, лисица, сърна, пор, златка, белка. В Малешевската част, макар и все по-рядко, може да се види дива котка, а в Пирин в границите на Националния парк обитава дива коза.

От орнитофауната най-разпространени са: щиглец, голям синигер, лястовица. Могат да се видят и видове с висока значимост - египетски лешояд, късопръст ястреб, белоопашат мишелов, горска ушата сова. Срещат се също и: яребици, гълъби, соколи, дроздове, гарвани и други. По долината на р. Струма могат да се видят пеликан, чалюпла, лебед, зеленоглава патица, фазан и други. От тук минава главния път на прелетните птици, известен като „ВИА АРИСТОТЕЛИС”.

Фауна

Влечугите са представени от 6 вида: леопардов смок, змия червейница, кощерица, турска боа, които са включени в Червената книга на България. Пещерната фауна е представена от 12 вида прилепи, някои от които изключително редки за страната. Ихтиофауната в р. Струма е изключително богата: черна мряна, скобар, речен кефал, струмски гулеш, шаран, сом и други.

Защитени природни територии и обекти. Територията на община Струмјани включва малка част от Национален парк „Пирин”, резерват „Соколата”, вековни дървета, седиментни скални образувания и др.

Национален Парк „Пирин“. Той заема североизточната част на община Струмяни с площ от 184,4 ха. Паркът е с национално и международно значение. Включен е в списъка на ООН за Националните паркове и в списъка на ЮНЕСКО по Конвенция за защита на световното културно и природно наследство.

Природен резерват „Соколата“ е обявен за такъв със заповед – 115 от 18.02.1985 г. Намира се на 6 км югозападно от с. Игралище и обхваща района на Игралищенския рид по левия склон към р. Лебница в източните склонове на Малешевска планина и заема площ от 211 ха.

Резерватът е естествено находище на високостъблена гора от благун, която в основната си част е буйна, първична и почти недокосвана от човешка дейност.

□ Вековни дървета обявени със заповед на КОПС (МОСВ) от 07.05.1982 г.,

□ Три дъба в местността „Дабето“ край с. Вракуповица в Малешевска планина, на възраст 500 год., височина 18 м и обиколка 3,6 м,

□ Пашовия дъб до с. Палат, Малешевска планина, на възраст 600 год., височина 16 м и обиколка 4,7 м,

□ Вековен чинар до с. Илинденци, Пирин планина, на възраст 500 год., височина 24 м и обиколка 5,65 м.

Община Струмяни разполага и с други забележителности, които не са регламентирани официално: скалния ансамбъл Зандана, платото Кичер, водопадът на р. Крушичка, 18 бр. пещери в землището на село Илинденци.

Западните части на национален парк /НП/ "Пирин" с площ от 184,4 ха, попадат в границите на община Струмяни и заемат източната ѝ част. Забележителните форми на релефа в НП "Пирин", попадащи на територията на община Струмяни са множество причудливи скални феномени: Кутлева скала, Щавенска скала, Кумицата и др.

3. Съществуващо състояние и практики по управление на отпадъците

3.1 Характеризиране на отпадъците - количествени и качествени характеристики.

В организираната система за сметосъбиране и сметоизвозване са включени следните населени места: с.Струмьяни, с.Микрево, с.Илинденци, с.Каменица, с.Драката и с.Горна Крушица, което представлява 75 % от населението на общината. Останалите населени места от общината са разположени в Малешевска планина. Те са със затихващи функции и непрекъснато намаление на населението, много разпокъсани, неблагоустроени и на голямо разстояние от депото, което прави сметосъбирането невъзможно. Събирането на БО от населението е смесено и се осъществява в кофи тип „Мева ”с обем 110 литра и контейнери тип „Бобър” с обем 1100 литра.

Дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване до Регионално депо за битови отпадъци гр. Сандански са отдадени на концесия и се извършва от фирма „Бетон” ЕООД. Фирмата разполага със специализирана техника за извършване на дейностите по сметосъбирането и сметоизвозването. Тя осъществява своята дейност по утвърден график от Кмета на общината, както и при конкретна заявка. Същият е съобразен със сезона, спецификата на района, типа на улиците, вида на съдовете и други фактори..

Основната информация за количествата БО се получава от Регионално депо за битови отпадъци гр. Сандански, приемащо отпадъците за обезвреждане.

Количества образувани битови отпадъци

Основна предпоставка за адекватно определяне на състава на битовите отпадъци е правилното дефиниране и оценка на различните отпадъчни потоци на територията на общината, а също и определянето на тяхната тежест по отношение на общото количество генерирани отпадъци.

За определяне на количествата на отпадъците, които се генерират в дадено населено място, община, регион е необходимо да бъдат идентифицирани различните генератори и отпадъчни потоци, както и да бъде определена тяхната тежест по отношение на общото количество образувани отпадъци.

За целта, освен битовите отпадъци обхванати от системата за сметосъбиране, трябва да бъдат отчетени и различните потоци отпадъци за рециклиране, както и други фракции разделно събрани отпадъци, напр. зелени и други био-отпадъци.

Според начина на събиране битовите отпадъци от територията на общината се обхващат чрез следните потоци:

- смесени битови отпадъци;
- събирани чрез съдове за битови отпадъци;
- отпадъци от улични кошчета и почистване на улици;
- разделно събрани отпадъци;
- разделно събрани рециклируеми отпадъци чрез контейнери и/или чували;
- рециклируеми отпадъци, предадени в центрове за приемане на отпадъци и площадки за изкупуване на вторични суровини;

Данни за последните три години на генерираните количества битови отпадъци в община Струмяни и нормата на натрупване а отпадъци от жител годишно спрямо декларираните количества за базовата 1995 г. от общините включени в Регионална система за управление на отпадъци Сандански са посочени Табл.3.

Табл.3.

Община	1995 г. тона/кг.жит.год	2014 г. тона/кг.жит.год	2015 г. тона/кг.жит.год	2016 г. тона/кг.жит.год
Струмяни	4293/ 0.563	680.52/0.125	643.18/0.119	652.44/0.126

Определения средногодишен морфологичен състав на генерираните в община Струмяни битови отпадъци в изследване за 2009 г. показва следните данни – Табл. 4.

Табл. 4.

фракции	Струмяни	Регион
<i>хранителни</i>	7.22%	12.31%
<i>хартия</i>	5.14%	5.73%
<i>картон</i>	6.12%	5.87%
<i>пластмаса</i>	15.41%	18.27%
<i>текстилни</i>	7.52%	5.34%
<i>гума</i>	1.01%	0.33%
<i>кожа</i>	0.37%	0.09%
<i>градински</i>	5.93%	10.34%
<i>дърво</i>	1.08%	0.29%
<i>стъкло</i>	2.74%	2.51%
<i>метални</i>	0.77%	0.77%
<i>инертни</i>	0.86%	0.27%
<i>опасни</i>	0.33%	0.08%
<i>други</i>	45.42%	37.81%

Разделно събиране на отпадъци

Данни за разделно събрани отпадъци от територията на община Струмяни съществуват за 2015 г. съгласно действащ договор с „ЕКОПАК” АД .

Разделно събрани отпадъци по данни на "Екопак" АД през 2015 г. :

хартия - 4,318 тона

пластмаса - 3,882 тона

стъкло - 5,385 тона

Съгласно Договора фирма „Екопак“ АД е организирана за своя сметка на територията на общината система за разделно събиране, временно съхранение, сортиране, обработка и транспортиране на отпадъци от опаковки.

Инсталации за третиране на отпадъци

Към момента община Струмяни не разполага с инсталации за предварително третиране на отпадъците.

В Табл. 5. са показани общите количества смесени битови отпадъци генерирани на територията на общината Струмяни за 2015 г.

Табл. 5.

Видове отпадъци	Количества в тона община Струмяни за 2015 г.	Коментар
Смесени битови отпадъци, постъпили в регионалните инсталации за третиране.	643.18	Данните са от постъпилите отпадъци за депониране в Регионално депо за отпадъци Сандански.
Разделно събрани битови отпадъци в контейнерите за разделно събиране на отпадъци	13.58	Данните са от годишните отчети на фирма „Екопак“ АД.
Общо	656.76	-

Съгласно **Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци**, обн. ДВ. бр.107 от 13 Декември 2013г. ,

Глава трета. , ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ОРГАНИТЕ НА МЕСТНОТО САМОУПРАВЛЕНИЕ И МЕСТНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

Чл. 8. (1) (В сила от 01.01.2014 г.) Кметовете на общините във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 ЗУО осигуряват съвместно постигането на следните регионални цели за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци:

(б) Кметовете на общините във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 ЗУО извършват на всеки 5 години морфологичен анализ на състава и количеството на битовите отпадъци, образувани на територията на съответната община, съгласно методика, утвърдена със заповед на министъра на околната среда и водите.

Информацията за количествата и състава на отпадъците е от изключително голямо значение при вземане на правилни решения за управлението им и оразмеряване на системите, инсталациите и съоръженията за тяхното третиране.

Изследването на морфологичния състав на отпадъците генерирано на територията на община Струмани е направен в съответствие с „Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, 2012 г.“. Акцентът е поставен върху адекватното определяне на състава на битовите отпадъци чрез оценка на различните отпадъчни потоци на територията на общината и тежестта им в общото количество генерирани отпадъци.

Наличието на правдоподобна информация за качеството и количеството на битови отпадъци ще се използва:

- за ефективно управление на отделните потоци битови отпадъци при въвеждане на система за разделно събиране, и
за проектиране на инсталации за третиране на отпадъци

Морфологичният състав е характеристика, изразяваща количеството на отделните фракции (хартия, хранителни отпадъци, пластмаси, текстил, стъкло, метали и др.), изразено в процент спрямо общото количество на отпадъците.

Целта на морфологичните изследвания на битовите отпадъци е определянето на техния състав. Чрез извършване на морфологичен анализ се:

- определят количествата рециклируеми и биоразградими фракции;

- оценява и подобрява работата на системите за разделно събиране и рециклиране на фракции отпадъци;

може да се определи количеството и съставът на отпадъците, генерирани от бизнес субекти, които се събират заедно с битовите /напр. от търговски обекти, индустриални зони и др./;

Методики, базирани на морфологичен анализ, са най-надеждни и най-често използвани при определянето на състава. Те се различават по начина на пробонабиране:

От контейнери - Събират се определен брой контейнери и се анализират на специално приготвена площадка. По отношение на събирането от домакинства този вариант осигурява по-малка чистота на фракциите, тъй като отпадъците са смесени в контейнера и част от тях след това трудно могат да се отделят. Организирането на анализа на определени контейнери обикновено се явява логистичен проблем.

От камиони - Пробата се взима, след като се разтовари сметосъбиращият камион на специална площадка (най-често на самото депо). Тук отпадъчните фракции са още по-трудно отделими в сравнение с тези от контейнерите, тъй като има допълнително компресиране на отпадъците в самия камион. Въпреки това, този метод е най-често използван подход в света, а в България е заложен в методиката за морфологичен анализ и е използван в почти 100% от случаите.

По данни от сортировъчни приспособления в регионалните инсталации - Подходящ за определяне рециклираните количества, но трудно може да даде отговор за неоползотворяемата част от рециклираните фракции, както и за другите фракции. Може да се използва комбинирано със сортировъчен анализ на нерциклираната част, излизаща от инсталацията.

От депонираните отпадъци - Най-рядко прилаганият метод, изискващ сондажи и много комплициран анализ на силно омесени и претърпели биохимични промени отпадъци.

При изготвянето на морфологичния анализ са взети предвид основните препоръки, заложи в методиката, а именно:

- Основното определяне на норма на натрупване се базира на реални измервания, плюс резултати от отчетните документи на фирмите за разделно събиране;
- Морфологичният състав се определя основно чрез анализиране на отпадъци;
- Ползват се експертните оценки, базирани на принципите, описани в методиката;
- Принципите на стратификацията и систематичния подход при анализ на отпадъците са неотменна част от всяко проучване за доказване на постигането на национални цели.

Директно от домакинства - “метод от врата до врата”. Този вариант осигурява най-висока точност. Това е най-точният метод, тъй като пробонабирането и измерването се извършва буквално "при източника" и няма неопределими отпадъци. Недостатък е по-трудното му организиране, и поради това **се използва най-вече като контролен метод** .

Получената информация може да се използва за оценка и управление на системите за рециклиране и оползотворяване , и не на последно място за избор , оценка и въвеждане в практиката на “социално приемливи” технологични и технически решения за осъществяване на децентрализирани интегрирани системи за управление на БО.

Подобна система за охарактеризиране на БО е процедурата **REMЕСОМ – Европейска изследователска мрежа за характеризирание на БО.**

Тя служи за определяне на :

- Състава на на БО и неговите оползотворими компоненти ;
- Определяне на основни количествени параметри на БО ;
- Ефективността на използваната система за събиране на БО ;

Процедурата REMЕСОМ задава общата рамка на последователност от дейности и препоръки за адаптиране при изпълнението и в конкретни условия . Общата последователност от дейности включва :

1. Изпълнение на методология за вземане на проби от отпадъци – MODECOM състояща се от :

1.1. Събиране на информация, необходима за организиране на кампанията за анализ включваща :

1.1.1. Основни характеристики на проучваната зона :

- Име на общината (квартал, зона, улица);
- Брой жители (регистрирани по постоянен адрес в проучваната зона);
- Естеството на местоживеене според типа жилище;
- Състояние на икономическата активност на проучваната зона (типът генерираща отпадъци дейност);
- Характерните за проучваната зона събития (пазари, панаири, сезонна дейност – туристи и т.н.);

1.1.2. Генерирани отпадъци в общините от проучваната зона

- Отпадъчните потоци от домакинствата и търговските обекти (разделно или смесено събрани);
- Размера на зоната на събиране за всеки поток в зависимост от установените маршрути на събиране;

- Месечното и годишното количество генерирани отпадъчни потоци (в случай, че депото е оборудвано с кантар, се вземат регистрираните количества на постъпилите отпадъци).

2. Организиране на кампания за анализите

2.1 Разделяне на проучваната зона на сектори

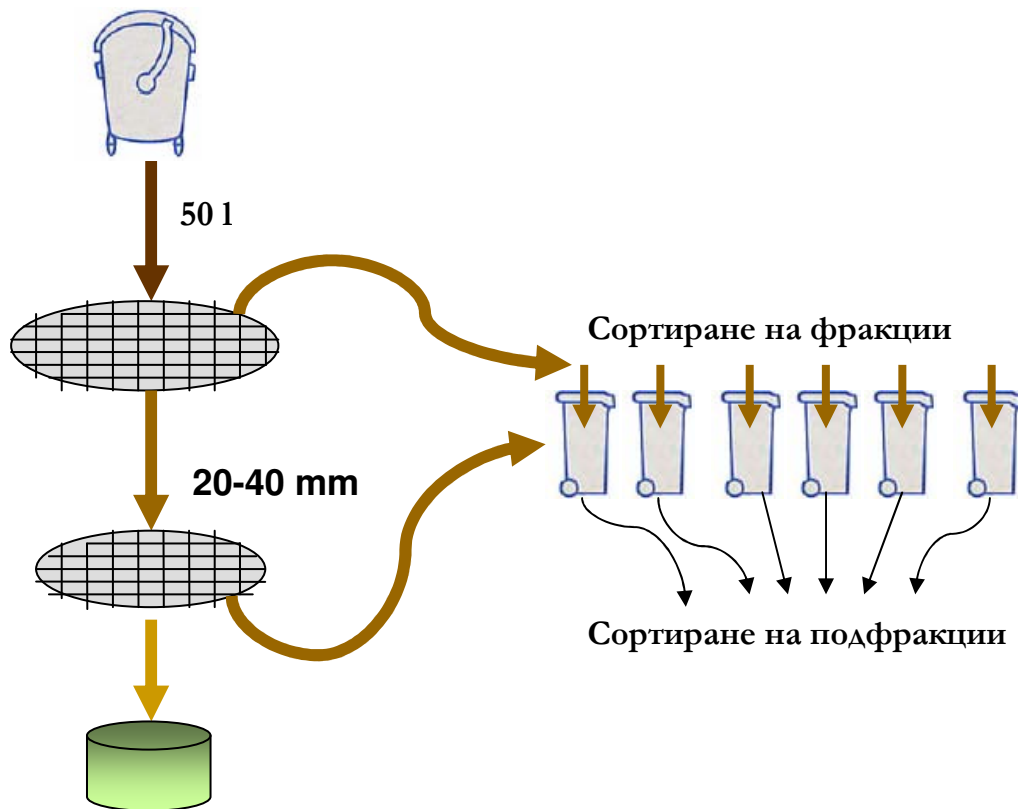
Методологията MODECOM позволява проучваната зона да се разглежда като едно цяло, т.е. като един единствен сектор. С цел по-прецизно характеризиране на битовите отпадъци, проучваната зона може да бъде разделена на сектори в зависимост от следните критерии:

- Вид събиране;
- Тип местоживееене (многоетажни сгради и/или еднофамилни къщи);
- Прегрупиране на общините в зависимост от големината им:
- селски тип сектор
- полу-градски тип сектор
- градски тип сектор
- Сезонен характер на проучваната зона;

За всеки един сектор се изискват следните данни :

- Разпределение на населението по тип местоживееене;
- Вид или видове събрани потоци, и за всеки един от тях :
- месечното и годишното количество;
- честотата на събиране,
- вида на съдовете за събиране,
- начина на събиране.

На Фиг. 2. е показана последователността при сортирането на отделните фракции при определяне на морфологичния състав на изследваните отпадъци с Методологията MODECOM.

Съгласно Методиката за определяне морфологичния състав на битовите отпадъци, населените места от община Струмяни попадат в IV група, в които застрояването и начинът на отопление са еднотипни, с генерирани отпадъци до 1500 тона годишно поради което не е предприето зонирание.

Определяне на фракциите, които ще се отчитат при анализа

Анализът на генерираните на територията на община Кресна твърди битови отпадъци обхваща следните фракции:

- Хранителни;
- Хартия;
- Картон;
- Пластмаса;
- Текстил;
- Гума;

- Кожа;
- Градински;
- Дървесни;
- Стъкло;
- Метали;
- Инертни;
- Опасни;
- Други – неопределими.

Съставяне на план за пробонабиране

Съгласно „Методиката за определяне морфологичния състав на битовите отпадъци“ (2012 г.) Общината попада в категория „до 5 000 t образувани смесени битови отпадъци за година“, което означава да бъдат направени по една проби на сезон.

Пробонабирането се извършва след разтоварване на автомобила на фирмата извършваща дейностите по събиране и транспортиране на битовите отпадъци в общината Струмияни до Регионално депо за битови отпадъци Сандански. В Табл.6. е показан графика на за извършените пробонабирания.

Табл. 6.

Тип Генератор	Брой проби	Брой проби	Брой проби	Брой проби
	лято	есен	зима	пролет
1 - с. Микрево	1	1	1	1

Морфологичен състав на смесените отпадъци при пролетно пробонабиране.

В Табл. 7. е представен морфологичният състав на смесените отпадъци от пролетното пробонабиране.

Резултатът за процентното съдържание на отпадъците е изчислен като масата на всяка фракция в килограми, получена при морфологичния анализ – сезон пролет, е разделена на масата на общото количество отпадъци и е умножена по 100.

Табл. 7

Морфологична фракция	Сезон Пролет	
	Маса, kg	Съдържание, %
Хранителни	28,66	26.30
Хартия	5,10	4.68
Картон	3,30	3.03
Пластмаса	7,20	6.61
Текстилни	2,10	1.93
Гума	0,28	0.25
Кожа	0,48	0.44
Градински	27,98	25.68
Дърво	5,65	5.19
Стъкло	2,06	1.89
Метали	1,66	1.52
Инертни	2,56	2.35
Опасни	0	0
Други	22,03	20.22
Общо	108,97	100

Морфологичен състав на смесените отпадъци при лятно пробонабиране

В Табл. 8. е представен морфологичният състав на смесените отпадъци при лятното пробонабиране.

Резултатът за процентното съдържание на отпадъците е изчислен като масата на всяка фракция в килограми, получена при морфологичния анализ – сезон лято, е разделена на масата на общото количество отпадъци и е умножена по 100.

Табл. 8.

Морфологична фракция	Сезон Лято	
	Маса, kg	Съдържание, %
Хранителни	25,66	22.63
Хартия	4,77	4.21
Картон	3,68	3.25
Пластмаса	6,58	5.80
Текстилни	2,25	1.98
Гума	0,68	0.60
Кожа	0,74	0.65
Градински	31,24	27.56
Дърво	6,01	5.30
Стъкло	1,55	1.38
Метали	1,01	0.89
Инертни	1,84	1.62
Опасни	0	0
Други	27.33	24.11
Общо	113.34	100

Морфологичен състав на смесените отпадъци при есенно пробонабиране

В Табл. 9. е представен морфологичният състав на смесените отпадъци при есенното пробонабиране.

Резултатът за процентното съдържание на отпадъците е изчислен като масата на всяка фракция в килограми, получена при морфологичния анализ – сезон есен, е разделена на масата на общото количество отпадъци и е умножена по 100.

Табл. 9

Морфологична фракция	Сезон Есен	
	Маса, kg	Съдържание, %
Хранителни	23,30	20.25
Хартия	4,03	3.50
Картон	3,37	2.93
Пластмаса	5,30	4.60
Текстилни	2,64	2.29
Гума	0,44	0.38
Кожа	0,38	0.33
Градински	46,89	40.74
Дърво	2,07	1.80
Стъкло	1,15	1.00
Метали	1,10	0.96
Инертни	1,26	1.09
Опасни	0	0
Други	23,15	20.12
Общо	115,08	100

Морфологичен състав на смесените отпадъци при зимно пробонабиране

В Табл.10. е представен морфологичният състав на смесените отпадъци при зимното пробонабиране.

Резултатът за процентното съдържание на отпадъците е изчислен като масата на всяка фракция в килограми, получена при морфологичния анализ – сезон зима, е разделена на масата на общото количество отпадъци и е умножена по 100.

Табл. 10.

Морфологична фракция	Сезон Зима	
	Маса, kg	Съдържание, %
Хранителни	27,00	21.66
Хартия	3,85	3.09
Картон	7,13	5.72
Пластмаса	13,99	11.22
Текстилни	3,53	2.83
Гума	0,94	0.75
Кожа	1,37	1.10
Градински	6,27	5.03
Дърво	3,91	3.14
Стъкло	4,44	3.56
Метали	5,28	4.24
Инертни	5,73	4.60
Опасни	0	0
Други	41.20	33.06
Общо	124.64	100

Изчисляване на средно годишния морфологичен състав на смесените битови отпадъци на община Струмяни.

Тъй като за територията на община Струмяни не е предприето зонироване, резултатът за средно годишния морфологичен състав се изчислява като среднопретеглен в зависимост от населението .

Получения резултат за средногодишния морфологичен състав на смесените битови отпадъци е представен в Табл. 11. Той е представителен и в сила за всички населени места в община Струмяни .

Табл.11.

Морфологична фракция	Процентно съдържание в смесените битови отпадъци на община Струмяни , %
Хранителни	22.64
Хартия	3.85
Картон	3.78
Пластмаса	7.16
Текстил	2.28
Гума	0.51
Кожа	0.62
Градински	24.32
Дървесни	3.82
Стъкло	1.99
Метали	1.96
Инертни	2.46
Опасни	0
Други	24.61
Общо	100.00

Преоценка на фракцията „Други“

Фракцията "Други" представлява отпадъци, които се намират в състояние, което не позволява те да бъдат причислени към някоя от определените фракции с методите на морфологичния анализ.

Тези неопределими отпадъци са често в доста големи количества, особено когато са минали през камион с компактиращо устройство. Преразпределянето съдържанието на фракция „Други“ се извършва преразпределяне – съгласно принципите заложи в част 4.2. и данните в табл. 4.4. Получените резултати са представени в Табл. 12.

Табл. 12. Преизчислен състав на смесени битови отпадъци по фракции след преразпределяне на „Други“, %

Морфологична фракция	Процентно съдържание в смесените битови отпадъци на община Струмяни, %
Хранителни	25.59
Хартия	4.83
Картон	4.76
Пластмаса	7.64
Текстил	2.31
Гума	0.51
Кожа	0.62
Градински	26.29
Дървесни	4.02
Стъкло	2.51
Метали	2.45
Инертни	18.44
Опасни	0
Общо	100,00

Изчисляване на образуваните количества смесени битови отпадъци по фракции.

Образуваните количества смесени битови отпадъци представляват изчисление на процентните количества на фракциите от Табл. 11. спрямо количеството генерирани смесени отпадъци от общината за **отчетната 2016 г. , т.е. 652.44 тона .**

Табл. 13. Образувани количества смесени битови отпадъци по фракции, t.

Фракции смесени битови отпадъци	Община Струмяни
Хранителни	166,96
Хартия и картон	62,57
Пластмаса	49,85
Текстил	15,07
Гума	3,33
Кожа	4,04
Градински	171,63
Дървесни	26,32
Съкло	16,38
Метали	15,98
Инертни	120,31
Опасни	00,00
Общо	652,44

През 2016 г. не са отчетени разделно събрани смесени битови отпадъци генерирани от община Струмяни .

Освен пробовземанията от Регионално депо за битови отпадъци Сандански като **допълнителна контролна проба** е образувана по метода на пробовземане ”от врата до врата” .

Определения морфологичен състав на контролната ще послужи за по прецизен анализ и оценки за възможните варианти за децентрализирано оползотворяване на генерираните смесени битови отпадъци от община Кресна.

Като допълнително изследване за характеризирание на битовите отпадъци генерирани на територията на община Струмяни и проведено четири сезонно изследване на морфологичния състав използвайки и описаната по горе процедура REMЕСОМ на Европейска изследователска мрежа за характеризирание на БО осъществена по метода на пробовземане ”от врата до врата” . Получените резултати от изследване на морфологичен състав на смесените битови отпадъци са показани на Табл. 14.

Табл. 14.

Морфологична фракция	Пролетно пробонабиране		Лятно пробонабиране		Есенно пробонабиране		Зимно пробонабиране	
	Маса kg	Съдържание %	Маса kg	Съдържан ие %	Маса kg	Съдържание %	Маса kg	Съдържание %
Хранителни	21,31	24.74	18,37	21.04	19,36	20.97	22,35	26.17
Хартия	4,50	5.22	5,90	6.75	4,25	4.66	3,45	4.03
Картон	1,52	1.76	2,43	2.79	3,15	3.41	2,61	3.06
Пластмаса	6,01	6.98	6,16	7.06	3,95	4.27	6,74	7.89
Текстилни	2,10	1.49	1,95	2.24	2,15	2.32	1,16	1.36
Гума	0,40	0.46	0,65	0.74	0,45	0.48	0,36	0.42
Кожа	0,55	0.63	0,85	0.97	0,60	0.65	0,64	0.75
Градински	17,38	20.17	19,69	22.56	29,66	32.13	16,76	19.62
Дърво	4,95	5.72	6,55	7.50	2,10	2.27	1,68	1.97
Стъкло	2,45	2.83	1,90	2.17	1,15	1.24	1,58	1.85
Метали	3,05	3.52	2,40	2.76	1,95	2.11	1,42	1.65
Инертни	1,85	2.14	0,25	0.28	1,10	1.19	1,90	2.22
Опасни	0,00	0.00	0,00	0.00	0,00	0.00	0,00	0.00
Други	20,37	23.31	20,20	23.14	23,03	24.95	24,75	29.01
Общо	86,15	100	87,30	100	92,30	100	85,40	100

Едновременно с проведеното допълнително изследване на морфологичния състав на генерираните БО са определени и основни параметри за подготовка , обосновка и реализиране на социално приемлива и осъществима система за оползотворяване на БО като :

Обемно тегло .

Подготовката на представителните сезонни проби се подготвят в четири съда всеки с обем 240 литра за определяне на морфологичния състав. Общото тегло на представителната проба се определя с използваната с електронна везна с точност до 0.01 kg.

Получените данни за показателя обемното тегло определен като тегло на отпадъка за единица обем - напр. кг/м³. е изчислен и показан в Табл. 15.

Табл. 15.

Сезон	Пролет	Лято	Есен	Зима	Средно претеглено
Обемно тегло тон/м ³	0,114	0,118	0,120	0,130	0,121

Определените стойности на обемното тегло на смесените битови отпадъци се отнасят за случаите на използвани съдове за събиране с обем 110 литра. При използване на контейнери за събиране на смесени битови отпадъци с обем 1100 литра стойностите на обемното тегло на смесените битови отпадъци е в интервала 0,220 – 0,250 тон/м³. Тези данни се използват при разработката и оптимизацията на логистичната система за събиране и транспортиране на отпадъци, както и за оптимизиране на необходимия брой съдове за системата на сметосъбиране във всяко населено място.

Норма на натрупване

Нормата на натрупване определена формула (отнесено към един жител).

$$P_{\text{отп.}}/N.T, \text{ kg/жит./год.}$$

където :

N е броят на жителите, от които са образувани отпадъците;

T е годишен период;

P_{отп.} е теглото на отпадъците, събрани и извозени за едногодишен период от време, kg;

Данните за показателя норма на натрупване са показани в Табл. 16.

Табл. 16.

Община	1995 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.
	тона/кг.жит.год	тона/кг.жит.год	тона/кг.жит.год	тона/кг.жит.год
Струмяни	4293.00/ 0.563	680.52/0.125	643.18/0.119	652.44/0.126

Чрез използване на метода на средно претеглените данни от Табл. 17. е определен средно годишния морфологичен състав определен по процедурата **REMЕСОМ** .

Табл. 17.

Морфологична фракция	Процентно съдържание в смесените битови отпадъци на община Струмяни, %
Хранителни	23,18
Хартия	5,15
Картон	2,76
Пластмаса	6,51
Текстил	2,10
Гума	0,53
Кожа	0,75
Градински	23,78
Дървесни	4,35
Стъкло	2,02
Метали	2,51
Инертни	1,45
Опасни	0,00
Други	25,16
Общо	100,00

Съгласно Директива 1999/31/ЕС и разпоредбите на чл.31, ал.2, т. 1 на ЗУО се изисква до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци (БрБО) до 35 на сто от общото количество на биоразградими отпадъци, образувани в Република България през 1995 г. Предвид това, че целите за депониране на биоразградими отпадъци са определени общо за страната, същите са преизчислени за жител към съответната година, както е показано в Табл. 18.

Табл.18.

Година	Цел за ограничаване на количествата депонирани биоразградими отпадъци	Количества допустими за депониране битови биоразградими отпадъци	Население към съответната година	Допустими количества депонирани биоразградими отпадъци за жител
	<i>% от количеството през 1995</i>	<i>тона</i>	<i>жители</i>	<i>кг/жител/г.</i>
1995		2 247 500		
2013	50%	1 123 750	7 242 974	155,20
2020	35%	786 625	6 950 436	109,00

От декларираните данни за депонираните от община Струмьяни битови отпадъци за периода 2014 г. – 2016 г. се определя и стойност на индикатора норма на депониране на БрБО за посочения период която е за 2014 г. – 64.14 кг. /жит./год БрБО а за 2016 г. – 64.65 кг. /жит./год БрБО.

Показаните стойности за индикатора норма на депониране на БрБО за посочения период 2014 - 2016 г., убедително доказват че , община Кресна е осигурила изпълнението на индикативните национални цели за 2020 г. за ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци (БрБО) до 35 на сто от общото количество на биоразградими отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.

Съгласно Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците (ДВ № 107/13.12.2013), глава III , **Задължения на органите на местното самоуправление и местна администрация :**

Чл. 8. (1) Кметовете на общините във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 от ЗУО осигуряват съвместно постигането на следните регионални цели за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци:

1. до 31.12.2016 г. не по-малко от 25% от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;
2. до 31.12.2020 г. не по-малко от 50% от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;
3. до 31.12.2025 г. не по-малко от 70% от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.

Въз основа на формулираните сценарии за бъдещото развитие на политиката по управление на отпадъците в НПУО 2014-2020 г., специфичностите на водещите икономически отрасли, създадените навици в населението и отчитайки значимостта на отделните компоненти формиращи себестойността на услугата сметосъбиране, сметоизвозване, оползотворяване и депониране с цел постигане на социално приемлива практика в управлението на битовите отпадъци на територията на община Струмяни е препоръчително реализирането на сценарий 2 и 3 посочени в раздел IV на НПУО 2014-2020 г. **Сценарий 2. - Централизирано компостиране на разделно събрани биоотпадъци**, **Сценарий 3. - Децентрализирано компостиране на разделно събрани биоотпадъци.**

Възможната за изграждане инфраструктура в Регионална система за управление на отпадъците Сандански за реализиране на Сценарии 2 и 3 посочени в раздел IV на НПУО 2014-2020 г. са представени в Табл. 19.

Табл. 19.

Сандански	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Капацитет							
Инсталации за компостиране/анаеробно разграждане - капацитет (тона/год)	0	0	0	0	0	5 000	0
Сепарираща инсталация - капацитет (тона/год)				14 000			
Депю - капацитет (тона/год)							
Компостери (бр.)							4 311

С реализирането на този сценарий се цели постигането на целите за оползотворяване на биотпадъците посочени в Член 8, ал. 1 от Наредба за разделно събиране на биоотпадъците (обн. ДВ 107, 13.12.2013 г.) и намаление на посочените индикативни количества БрБО. Отчитайки факта че , количествата биоотпадъци третиранни чрез домашно компостиране са изключени като предотвратени отпадъци, то разширявайки системата от домашно компостиране и въвеждайки на иновативни децентрализирани практики за оползотворяване на БрБО ще се намали значително необходимия капацитет на инсталации за компостиране/анаеробно разграждане , което от своя страна ще оптимизира инвестиционните разходи и ще намалят особено чувствително транспортните разходи поради намаляване на превоза на биотпадъци до компостиращите инсталации.

Съгласно **Допълнителните разпоредби на Закон за управление на отпадъците** (последно изм. ДВ бр. 61 от 25.07.2014 г.) (ЗУО) :

§ 1. По смисъла на този закон:

1. "Биомаса" са продукти, състоящи се от растителни материали от селското и горското стопанство, които могат да се използват като гориво с цел оползотворяване на енергийния им потенциал, както и следните отпадъци:

- а) растителни отпадъци от горското и селското стопанство;
- б) растителни отпадъци от хранителната промишленост, при условие че получената при изгарянето им топлинна енергия се оползотворява;
- в) влакнести растителни отпадъци от производството на целулоза от дървесина и производство на хартия от целулоза, при условие че се изгарят съвместно на мястото на образуването им и получената в резултат топлинна енергия се оползотворява;
- г) коркови отпадъци;

д) дървесни отпадъци, включително дървесни строителни отпадъци, с изключение на тези, които вследствие обработката им с препарати за дървесна защита или покрития могат да съдържат халогенирани органични съединения или тежки метали.

2. "Биоотпадъци" са биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

3. "Биоразградими отпадъци" са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

4. "Битови отпадъци" са "отпадъци от домакинствата" и "подобни на отпадъците от домакинствата".

13. "Оползотворяване" е всяка дейност, която има като основен резултат използването на отпадъка за полезна цел чрез замяна на други материали, които иначе биха били използвани за изпълнението на конкретна функция, или подготовката на отпадъка да изпълнява тази функция в производствено предприятие или в икономиката като цяло. Приложение № 2 съдържа неизчерпателен списък на дейностите по оползотворяване.

17. "Отпадък" е всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи.

18. "Отпадъци от домакинствата" са отпадъците, образувани от домакинствата.

46. "Управление на отпадъците" са събирането, транспортирането, обезвреждането и оползотворяването на отпадъците, включително осъществяваният контрол върху тези дейности, следексплоатационните грижи за депата, както и действията, предприети в качеството на търговец или брокер.

и Приложение № 2 към § 1, т. 13 от допълнителните разпоредби

ДЕЙНОСТИ ПО ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ:

R 1 Използване на отпадъците предимно като гориво или друг начин за получаване на енергия (*).

R 2 Възстановяване/регенериране на разтворители.

R 3 Рециклиране/възстановяване на органични вещества, които не са използвани като разтворители, включително чрез компостиране и други процеси на биологична трансформация (**).

R 4 Рециклиране/възстановяване на метали и метални съединения.

R 5 Рециклиране/възстановяване на други неорганични материали (***)

R 6 Регенериране на киселини или основи.

R 7 Оползотворяване на компоненти, използвани за намаляване на замърсяването.

R 8 Оползотворяване на компоненти от катализатори.

R 9 Повторно рафиниране на масла или друга повторна употреба на масла.

R 10 Обработване на земната повърхност, водещо до подобрения за земеделието или околната среда.

R 11 Използване на отпадъците, получени в резултат на някоя от дейностите с кодове R 1 - R 10.

R 12 Размяна на отпадъци за подлагане на някоя от дейностите с кодове R 1 - R 11 (****).

R 13 Съхраняване на отпадъци до извършването на някоя от дейностите с кодове R 1 - R 12, с изключение на временното съхраняване на отпадъците на площадката на образуване до събирането им (*****).

Чрез посочените в група R3 дейности (**) **включващи газификация и пиролиза** ще могат да се въведат иновативни децентрализирани нисковъглеродни практики за оползотворяване на отпадъци и смекчаване на последиците от климатичните промени , което от една страна ще създаде възможност до оползотворяване на до около 80 % от генерираните твърди битови отпадъци а от друга ще генерира продукти от оползотворяването с висока добавена стойност.

Строителни отпадъци

Дейностите по управление на строителните отпадъци се регламентират с „Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали“, приета с ПМС 277 от 5.11.2012 г. (Обн., ДВ, бр. 89 от 13.11.2012 г., в сила от 13.11.2012 г.).

Пазарът за рециклирани строителни отпадъци в България не е достатъчно развит и използването на рециклирани строителни материали в строителството е слабо разпространено. Не се прилагат административни и икономически стимули за насърчаване на рециклирането на отпадъците от строителство и разрушаване. Това в голяма степен допринася за ниските нива на оползотворяване и рециклиране, които се наблюдават в страната .

На територията на Община Струмияни извършването на дейностите по третиране и транспортиране на строителните отпадъци (вкл. строителните отпадъци от вътрешни преустройства и текущи ремонти на сгради и съоръжения) и излишните земни маси е задължение на собственика, инвеститора или изпълнителя на дейността, от която са формирани.

Третирането и транспортирането на отпадъците от строителни площадки и при разрушаване или реконструкция на сгради и съоръжения се извършват от притежателите на отпадъците, от изпълнителя на строителството или разрушаването или от друго лице въз основа на писмен договор.

Депонирането (обработването) на строителните отпадъци и излишните земни маси се извършва след получаване на писмено разрешение от Кмета на Общината и само на определените депа за строителни отпадъци и земни маси, операторите, на които притежават разрешение по чл. 67 от ЗУО за дейността. Строителните отпадъци се депонират на Регионалното депо Сандански.

Делът на физическите лица, генериращи строителни отпадъци главно при ремонт на жилища е незначителен спрямо другите количества.

Производствени неопасни отпадъци

На територията на Община Струмяни производствените отпадъци, които нямат опасни свойства се третира от:

- причинителя, в собствени съоръжения съгласно одобрен от компетентните органи проект на производствената дейност и при изпълнение на чл. 8, ал. 2 от ЗУО;

- лицата, на които е издадено разрешение по чл. 67 , регистрационен документ по чл.35, ал.3 от ЗУО.

- оператори, притежаващи комплексно разрешително, издадено по реда на Закона за опазване на околната среда.

Основните проблеми при третиране на производствените отпадъци са свързани с:

- липсата на съоръжения за третиране на някои видове отпадъци – напр. рециклиране на текстилни отпадъци, което води до смесването им с битовите отпадъци и невъзможност за отчитане на количествата им;

- непълното организиране на разделно събиране и оттам невъзможността за рециклиране и оползотворяване и отчитане на количествата;

- депониране на голяма част от производствените отпадъци в депа за неопасни отпадъци, което води до бързото изчерпване на капацитета на тези депа.

Някои видове отпадъци като черни и цветни метали, хартия, картон, стъкло и някои пластмасови отпадъци се предават на организации и пунктове за изкупуване на метални и хартиени отпадъци. Данни за този вид количества както и за преработка на пластмасови отпадъци общината Струмяни не получава , което затруднява изпълнението на целите за рециклиране на битови отпадъци.

Опасни отпадъци

Изискванията за третиране и транспортиране на опасни отпадъци са регламентирани в Наредбата, приета с ПМС №53/1999 г. /ДВ, бр. 29 от 1999 г. и в наредбите за масово разпространените отпадъци.

Количествата на образуваните опасни отпадъци, по кодове съгласно Наредба № 2 за класификация на отпадъците, се водят в ИАОС. Съгласно чл. 44, ал. 6 от Закона за управление на отпадъците (Обн., ДВ, бр.3 от 13.07.2012 г.) годишните отчети за отпадъци се предоставят в Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС).

Лицата, чиято дейност е свързана с образуване, събиране, транспортиране, съхраняване (оползотворяване с код R13 по смисъла на приложение № 2 към §1, т. 13 от допълнителните разпоредби (ДР) на ЗУО и/или обезвреждане с код D15 по смисъла на приложение № 1 към § 1, т. 11 от ДР на ЗУО), оползотворяване, в т.ч. рециклиране и/ или обезвреждане, включително подготовка преди оползотворяване или обезвреждане на опасни отпадъци, водят отчетни книги и представят годишни отчети за предходната година до 10.03 на текущата година.

Организирането на третирането на тези отпадъци не е по силите на отделна Община. В рамките на Регионалното сдружение на общините е препоръчително осигуряване на възможности за разделно събиране и транспортиране на този тип отпадъци до лицензирани фирми за оползотворяване и обезвреждане.

Негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА)

Управлението на този вид отпадъци преследва две основни цели :

- **ЕКОЛОГИЧНА** – защита на въздуха, водата, почвата и здравето на хората чрез предотвратяване на изхвърлянето на вредни и опасни вещества в околната среда.

- **ИКОНОМИЧЕСКА** – оползотворяване на материалите, от които са съставени батериите и акумулаторите.

НУБА са всички, които не могат да бъдат използвани повторно и следва да бъдат преработени и обезвредени.

Всички търговски обекти на територията на общината, където се извършва продажба на портативни и/или автомобилни батерии и акумулатори са длъжни да приемат обратно портативни и/или автомобилни батерии и акумулатори от същия вид, който продават.

Кметът на общината организира дейностите по разделно събиране на портативни и автомобилни НУБА, съгласно разпоредбите на Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори.

За изпълнение на задължението по чл. 59 от ЗУО кмета сключва договори с:

- организации по оползотворяване на НУБА, притежаващи разрешение, издадено по реда на глава пета, раздел III от ЗУО, и/или

- други лица, притежаващи разрешение или регистрационен документ, издаден по реда на глава пета, раздели I и II от ЗУО, за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране и/или оползотворяване на НУБА на територията на съответната Община и/или комплексно разрешително, издадено по реда на глава седма, раздел II от ЗООС.

Отработени масла

Задълженията на общината се определят от „Наредба за отработените масла и отпадъчни нефтопродукти“ (приета с ПМС № 352 от 27.12.2012 г., обн. ДВ. бр.2 от 08.01.2013 г.). Съгласно чл. 39, ал. 1 от Наредбата кметът на общината съдейства за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и отпадъчни нефтопродукти и предаването им за оползотворяване и обезвреждане.

Дейности по събиране, съхраняване, оползотворяване, транспортиране и/или обезвреждане на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти имат право да извършват само лица, притежаващи съответното разрешение, издадено по реда на чл. 35 и чл. 67 от ЗУО.

Лицата са длъжни да осъществяват конкретната дейност в съответствие с изискванията на Наредбата за отработени масла и отпадъчни нефтопродукти (ДВ, бр.2/08.01.2013 г.) и Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци (ДВ, бр. 29/1999 г). Лицата, при чиято дейност се образуват отпадъчни нефтопродукти ги предават за оползотворяване и/или обезвреждане или ги оползотворяват и/или обезвреждат в собствени съоръжения в съответствие с разпоредбите на ЗУО и подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

Кметът на Общината:

- определя местата за смяна на отработени моторни масла на територията на общината, като не възпрепятства дейността на лицата, сключили договор с организация за оползотворяване, както и лицата, които изпълняват задълженията си индивидуално;

- съдейства за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и предаването им за оползотворяване или обезвреждане.

- информира гражданите на територията на община за местата и за условията за приемане на отработените масла.

Излезли от употреба пневматични гуми (ИУПГ)

Задълженията на общината се определят от „Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми“ (приета с ПМС № 221 от 14.09.2012 г., обн. ДВ. бр.73 от 25.09.2012 г.).

Дейности по събиране, съхраняване, оползотворяване и/или обезвреждане на излезли от употреба пневматични гуми (ИУПГ) имат право да извършват само лица, притежаващи съответното разрешение, издадено по реда на чл. 35 и чл. 67 от ЗУО. Местата на събирателните пунктове се съгласуват от общината.

Гражданите, едноличните търговци и юридическите лица са длъжни да предават ИУПГ само на определените събирателни пунктове.

Кметът на Общината:

- определя местата за събиране на ИУГ на територията на Общината, без да възпрепятства дейността на лицата, сключили договор с организация по оползотворяване, и/или на лицата, изпълняващи задълженията си индивидуално, и информира обществеността за местоположението им и условията за приемане на ИУГ;

- съдейства за извършването на дейностите по събиране и съхраняване на ИУГ и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане.

Излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС)

Изискванията за събирането, транспортирането и третирането на излезлите от употреба моторни превозни средства (ИУМПС) и изискванията към пусканите на пазара моторни превозни средства (МПС), материали и компоненти за тях се определят с НАРЕДБА за излезлите от употреба моторни превозни средства Приета с ПМС № 11 от 15.01.2013 г., обн., ДВ, бр. 7 от 25.01.2013 г., в сила от 25.01.2013 г., изм. и доп., бр. 95 от 1.11.2013 г., в сила от 1.11.2013 г., изм., бр. 60 от 22.07.2014 г., в сила от 22.07.2014 г., бр. 57 от 28.07.2015 г., в сила от 28.07.2015 г.

Кметът на Общината определя местата на територията на Общината за предаване на ИУМПС в съответствие с програмата по чл. 52, ал. 1 на ЗУО и наредбата по чл. 22 на ЗУО и организира дейностите по събирането на ИУМПС по чл. 143, ал. 7 и 8 ЗДП и предаването им в центрове за разкомплектуване . .

Община Струмяни има сключен договор с ЕТ „Младен Георгиев”, с. Долна Градешница за извършване на дейности по изземване, преместване, временно съхранение и разкомплектоване на ИУМПС.

Негодни за употреба пестициди

Пестицидите са токсични химични вещества, някои от които трудно се разграждат, натрупват се в организма и хранителната верига, пренасят се от въздуха и водата и по този начин се отлагат на разстояние от мястото на тяхното освобождаване. Според Стокхолмската конвенция за устойчивите органични замърсители, 9 от 12-те най-опасни и устойчиви органични химикали са пестициди. Негодните за употреба пестициди класифицирани като опасни отпадъци по реда на Наредбата, съгласно чл.3, параграф 1 от ЗУО. Наличието на негодни за употреба пестициди на територията на цялата страна, включително съхраняването им на изоставени или необезопасени места е национален проблем и представлява риск за околната среда и човешкото здраве.

Медицински отпадъци

Изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъци на територията на лечебните и здравните заведения с НАРЕДБА № 1 от 09.02.2015 г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения.

За извършване на дейности по третиране на отпадъци, образувани в лечебните и здравните заведения се изисква съответният документ по чл. 35 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО) – разрешение или комплексно разрешително.

Лицата, извършващи дейности по събиране и транспортиране на отпадъци от лечебните и здравните заведения трябва да притежават регистрационен документ съгласно чл. 35, ал. 3 ЗУО.

Дейностите по оползотворяване или обезвреждане трябва да се изпълняват по начин, по който да се предотвратява възможно вредно въздействие върху човешкото здраве и околната среда.

3.2 Оценка на значимостта на отделните компоненти на отпадъците с цел оползотворяването им.

Съгласно ЗУО , Чл. 31. (1) Във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 системите за разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци осигуряват като минимум изпълнението на следните цели:

1. най-късно до 1 януари 2020 г. подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници на не по-малко от **50 на сто от общото тегло на тези отпадъци;**

2. най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до **35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.**

(2) Целите по ал. 1 се постигат поетапно съгласно сроковете, определени в § 15 от преходните и заключителните разпоредби и наредбата по чл. 43, ал. 5.

(4) Във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 целите по ал. 1 се изпълняват съвместно от всички общини в региона, в съответствие с решението по чл. 26, ал. 1, т. 6.

Чл. 32. (1) Системите за третиране на строителни отпадъци осигуряват най-късно до 1 януари 2020 г. повторната им употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, включително при насипни дейности чрез заместване на други материали с отпадъци в количество, не по-малко от 70 на сто от общото им тегло, от което се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние.

(2) Целите по ал. 1 се постигат поетапно съгласно сроковете, определени в § 16 от преходните и заключителните разпоредби.

(3) Методите за изчисляване на изпълнението на целите по ал. 1 се определят с наредбата по чл. 43, ал. 4.

§ 15. Целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници, се прилагат, както следва:

- 1. до 1 януари 2016 г. - най-малко 25 на сто от общото им тегло;**
- 2. до 1 януари 2018 г. - най-малко 40 на сто от общото им тегло;**
- 3. до 1 януари 2020 г. - най-малко 50 на сто от общото им тегло.**

§ 16. Целите по чл. 32, ал. 1 за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали, включително при насипни дейности чрез заместване на други материали с отпадъци, на неопасни строителни отпадъци, с изключение на почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние, несъдържащи опасни вещества, се прилагат, както следва:

1. до 1 януари 2016 г. - най-малко 35 на сто от общото тегло на отпадъците;
2. до 1 януари 2018 г. - най-малко 55 на сто от общото тегло на отпадъците;
3. до 1 януари 2020 г. - най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците.

§ 17. Регистрите по чл. 45, ал. 1, т. 4 - 9 и чл. 46 се създават в срок до 6 месеца от влизането в сила на закона.

§ 18. (1) Планът по чл. 49, ал. 1 се приема в срок до две години от влизането в сила на закона.

(2) Националната програма за управление на дейностите по отпадъците по чл. 28, ал. 1 от отменения Закон за управление на отпадъците запазва своето действие до приемане на плана по чл. 49, ал. 1.

(3) Програмата по чл. 50, ал. 1 се разработва и внася в Министерския съвет в срок до 12 декември 2013 г.

От посочените в Табл.12. и Табл. 13. данни за състава на ТБО генерирани в Община Струмяни и количествата на отделните фракции са определени крайните цели към 2020 г. за очакваните годишни количества на подлежащите на рециклиране компоненти при условие на запазване на годишните количества генерирани отпадъци :

1. Хартия и картон	-	63 тон/год.
2. Пластмаса и пластмасови опаковки	-	50 тон/год.
3. Стъкло	-	16.4 тон/год.
4. Метали	-	16 тон/год.

Основен дял в състава на ТБО имат БрБО с цел към 2020 г годишно да се оползотворяват **200 тона** от тях .

Посочените за рециклиране количествата на отделните компоненти на ТБО и количествата БрБО отпадъци биха могли да се постигнат чрез реализиране на осъществим сценарий за изпълнение на поставените цели през 2020 г. включващи :

1. Усъвършенстване на системата за разделно събиране на отпадъци за постигане рециклиране на 50 % от общото количество на хартия и картон пластмаса и пластмасови опаковки , метали и стъкло или намаляването им с общо количество – **73.0 тона/год .**

2. Чрез въвеждане на система за разделно събиране на БрБО и биоразградими отпадъци чрез въвеждане на “зелена система” за събирането им , постигане на оползотворяване на 80 % от тях чрез аеробни/анаеробни технологии и газификация чрез системи с управляем пиролизен процес на общо количество – **293.00 тона /год.**

3. Постигането на горните цели ще доведе до рециклиране и оползотворяване на общо годишно количество в размер на **366.00 тона**, с което ще намали с над **56.0 % количествата на генерираните ТБО** в община Струмяни предназначени за депониране.

3.3 Съществуващи практики за третиране и транспортиране на отпадъците.

Европейското и националното законодателство по управление на отпадъците (Директива 75/442/ЕЕС и ЗУО) поставят като първи приоритет предприемането на мерки за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които да водят до намаляване на количеството на образуваните отпадъци и намаляване на вредното въздействие върху околната среда.

Предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъците се осъществява през целия жизнен цикъл на продуктите от проектирането им до превръщането им в отпадъци и включва следните основни елементи:

- влагане на по-малко количество материали за производството на даден продукт
- удължаване полезния живот на продуктите – произвеждане на по-трайни продукти и осигуряване възможности за ремонтване и поправка на продуктите
- намаляване на опасните свойства на отпадъците, образувани след употреба на продуктите
- произвеждане на продукти, които могат да се използват повторно и влагане на материали, които могат да се рециклират
- ограничаване на ненужната употреба на продукти (напр. продукти за еднократна употреба, замяна на стари с нови модели продукти и т.н.) и по-ефективното използване на продуктите.

Правилно прилаганата политика за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци може да доведе до съществени съкращения както на разходите за събиране, транспортиране и обезвреждане на отпадъците така и на разходите за контрол по прилагането на нормативните изисквания.

За осигуряване прилагането на принципа за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците са въведени редица законодателни разпоредби. ЗУО изисква програмите за управление на отпадъците, разработвани от общините и лицата, които образуват или извършват дейности с отпадъци да включват мерки за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци.

Мерките за постигане на националната цел за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които могат да се предприемат на местно ниво са представени по-долу:

- Икономически стимули за намаляване образуването на отпадъци;
- Популяризиране на схемите за „еко-маркировка” и повишаване на екологичното съзнание на купувачите;
- Контрол върху спазването на изискванията, въведени в наредбите за масово разпространени отпадъци.

Икономически стимули за намаляване образуването на отпадъци

Определянето на размера на такса битови отпадъци въз основа на реално изхвърляното количество отпадъци е икономически инструмент, чрез който се насърчават предприятията и домакинствата да образуват по-малко количество отпадъци. Към момента размерът на такса битови отпадъци в Община Струмани се определя в пропорционално на данъчната оценка на имота, което не е обвързано с количеството на отпадъците като по такъв начин за някои причинители на отпадъци (търговски обекти, предприятия, многочленни домакинства) размерът на таксата е недостатъчен, а за други нереално висок.

Общината е възприела и прилага успешно възможността за определяне на различна стойност на промилите чрез които се определя конкретната стойност на такса битови отпадъци за различните населени места . Това позволява да се въведат и реализират система от икономически стимули за реализиране на политиките и целите заложи в Националния план за управление на отпадъците.

В държавите от Европейския съюз се прилагат различни схеми за заплащане на услугите по сметосъбиране и обезвреждане на отпадъци в зависимост от количеството на образуваните отпадъци. При тези схеми отделните домакинства могат да намалят размера на заплащаната такса чрез изхвърляне на по-малко отпадъци в потока на смесените битови отпадъци и пренасочване на рециклируемите отпадъци към системите за разделно събиране.

Резултатите от съвместното прилагане на разделно събиране и на схеми за заплащане на услугите по сметосъбиране в зависимост от количеството на отпадъците показват, че се постига намаляване на количеството на отпадъците, постъпващи за депониране от 20 до 50 %. По-голям процент се постига в населените места където съществуват системи за разделно събиране на по-голям брой видове рециклируеми отпадъци. Прилагането на подобни схеми за определяне на заплащането на услугите по сметоизвозване и обезвреждане насърчава гражданите да купуват продукти, от които се образуват по-малко отпадъци (напр. за повторна употреба, с по малко опаковки и т.н.). Също така намаляването на количеството на образуваните отпадъци води до съкращаване на разходите за общинския бюджет за събиране, транспортиране и обезвреждане на отпадъците.

Въпреки очевидните предимства на диференцираното облагане с такса битови отпадъци в зависимост от количеството на образуваните отпадъци тези схеми са ефективни когато на гражданите е предоставена възможност за предаване на образуваните от тях рециклируеми отпадъци в съществуващите в общината системите за разделно събиране.

Популяризиране на схемите за „еко-маркировка” и повишаване на екологичното съзнание на купувачите

Общинските власти могат да насърчат предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъци чрез провеждане на мероприятия за повишаване на екологичното съзнание на населението.

Мероприятията следва да бъдат насочени към разясняване на ролята на купувачите в намаляване на образуването на отпадъци и предизвикване на промяна в поведението им по време на покупката на продукти. Цели се вземането на решението за покупка да се влияе не само от качествата и цената на продукта, но и от възможните вредни въздействия върху околната среда като се вземат под внимание следните фактори:

- трайност на продукта, възможност за повторно използване и поправка;
- материалите от които е направен – възобновими или невъзобновими;
- съдържа ли излишни опаковки.

Специфичен инструмент за насърчаване на предотвратяването на образуването на отпадъци са еко-маркировките на продуктите. Еко-маркирането е доброволен ангажимент от страна на производителите на продукти по отношение опазването на околната среда при разработването, производството, предлагането и ползването на продукти. Поставянето на знак за еко-маркировка върху даден продукт означава, че производителят на продукта доброволно е проектирал и произвел продукта така, че да се спазят нормативните изисквания за присъждане на еко-маркировка.

Мероприятията за популяризиране на схемите за „еко-маркировка” и повишаване на екологичното съзнание на купувачите трябва да бъдат насочени към подрастващите – учениците и децата от детските градини тъй като те са по-възприемчиви и у тях лесно и трайно може да се възпита загриженост за околната среда.

Контрол по спазването на изискванията, въведени с наредбите за масово разпространени отпадъци

В наредбите за масово разпространените отпадъци са заложили задължения към производителите и вносителите на продукти да осигурят рециклирането и повторното използване на определен процент от количеството на отпадъците, образувани след употреба на продуктите. .

С въвеждане на действащата система за разделно събиране се очаква да намали количеството на депонираните отпадъци , да се увеличи процентът на рециклируемите и в крайна сметка да се промени морфологичния състав на образуваните отпадъци .

Основната концепция на организацията за разделно събиране на отпадъци се състои в това, че всеки отделен продукт се превръща в отпадък, като се смеси в кофата за общо събиране на отпадъци. Разделно събраните хартиени, пластмасови, метални и стъклени опаковки като отделни компоненти престават да се разглеждат като отпадъци и представляват ресурс за последващо оползотворяване . Изхождайки от действащата законова рамка, се определя какъв/или какви именно компоненти от състава на ТБО ще се събират от общия поток генерирани отпадъци.

Ефективното разделяне на потока отпадъци е ключът към успешното осъществяване на всяка една програма за разделно събиране на отпадъци, включително отпадъци от опаковки.

Изборът и въвеждането на система за разделно събиране ще подпомогне икономиката чрез спестяване на ценни суровини, материали и ресурси и ще увеличи експлоатационния срок на депата за битови отпадъци.

Въвеждането на устойчива общинска колективна система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, включваща контейнери за разделно събиране с последващо сортиране по видове материали в сепарираща инсталация, и обезпечена със специализирана техника за отпадъци и транспортно обслужваща техника, е един процес, който е икономически приемлив и ще доведе до висока ефективност. С реализацията на ефективна система за разделно събиране на отпадъци и опаковки се очаква да се постигнат и следните социални резултати:

- По-чиста селищна система на територията на общината;
- Създаване на предпоставка за намаляване на средствата, заделени от общинския бюджет за финансиране на дейностите по събиране, извозване и депониране на ТБО чрез намаляване на количествата отпадъци за депониране;
- Събираемост на всички видове рециклируеми отпадъци;
- Максимално улесняване на гражданите в използването на колективна система за разделно събиране на отпадъци;
- Повишаване на мотивацията на обществеността за участие в системата за разделно събиране;
- Осигуряване на представителни данни за отпадъците, в т.ч. на отпадъците от опаковки;
- Екологосъобразно управление на отпадъците при спазване на действащото екологично законодателство;
- Ограничаване и намаляване на въздействията върху околната среда, причинени от образуваните отпадъци.

Разглеждайки реализуемите мерките в процеса на управление на отпадъците въвеждащи действията по рециклиране и оползотворяване трябва да се има в предвид следното :

Общата идея при рециклирането е, че един материал бива преработван с цел да се променят неговите физико-химични свойства и с това да се реализира неговата повторна употреба за същите или за други цели. Главната цел на Рамковата директива за отпадъците е ЕС да стане повече от "рециклиращо общество", което се стреми да избягва **образуването на отпадъци и да използва отпадъците като ресурс** и на практика се реализира крайната цел за страните от ЕС – въвеждане на регионални кръгови икономики с ресурсно оползотворяване на отпадъци и нисковъглеродни регенеративни практики.

Конкретните дейности по управление на отпадъците които се класифицират като рециклиране :

- Рециклиране на материали: напр. на пластмасови продукти или компоненти в пластмасови материали, стопяване на отпадъчно стъкло за стъклени продукти, употреба на хартиени отпадъци в заводи за хартия и др.

- Производство на компост, отговарящ на критериите за качество на продуктите. Рециклирането включва физическо, химическо или биологично третиране, което води до материал, който вече не е отпадък. Съгласно РДО изключение от това правило има при преработване в материали, които ще се използват като горива или за насипни дейности, като те се изключват от рециклирането и представляват „друго оползотворяване“ по смисъла на РДО”

- От определението за рециклиране на РДО следва, че единствено преработката на отпадъци в продукти, материали или вещества може да се приеме като рециклиране.

Преработката на отпадъци, при която се получава отпадък, който претърпява други последващи стъпки за оползотворяване, не се приема за рециклиране, а за предварително третиране преди оползотворяване. Такава дейност следва да се категоризира като „подготовка преди оползотворяване или обезвреждане” или „предварителна обработка” преди оползотворяване.

- Какво означава „друго оползотворяване” . Другите форми на оползотворяване не са споменати в частта с определенията, но са очертани в чл. 4 (1) от РДО, където след рециклиране се нареждат други форми на оползотворяване. „Друго оползотворяване” е всяка дейност, която отговаря на определението за „оползотворяване” съгласно РДО, но която не отговаря на специфичните изисквания за подготовка за повторна употреба или за рециклиране. Примери за друго оползотворяване е и управление на отпадъците с производство на нисковъглеродна енергия.

Събиране и транспортиране на отпадъците

Нормативна база

Съгласно посоченото по-горе в т. 1.1 Обхват на програмата **Кметът на общината** организира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на ЗОУ и наредбата по чл. 19. от ЗУО а именно :

Чл. 19. (1) Кметът на общината организира управлението на битовите и строителните отпадъци, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на този закон и наредбата по чл. 22.

(2) Кметът на общината осигурява условия, при които всеки притежател на битови отпадъци се обслужва от лица по чл. 35, на които е предоставено право да извършват дейности по тяхното събиране, транспортиране, оползотворяване и/или обезвреждане.

Кметът отговаря за осигуряването на съдовете за съхраняване на отпадъците, събирането и транспортирането им до депата, инсталациите или други съоръжения за обезвреждане. Средствата за управление на смесените битови отпадъци се осигуряват от събираната такса за битови отпадъци, като начинът за определянето, набирането и изразходването им са регламентирани от ЗМДТ. Размерът на таксата се определя в годишен обем за всяко населено място с решение на Общинския съвет, въз основа на одобрена план-сметка, включваща разходите за:

- Осигуряване на необходимите съдове за съхраняване на битови отпадъци;
- Събиране на отпадъците и транспортирането им до съоръженията за обезвреждане;
- Изграждане, поддържане, експлоатация и закриване на депата или другите съоръжения за обезвреждане;
- Заплащане таксите съгласно Наредба за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци въвеждащи редът и начина за определяне на отчисленията по чл.60 и чл. 64 от Закона за управление на отпадъците (ЗОУ);
- Поддържане чистотата на териториите за обществено ползване.

Изхождайки от принципа “замърсителят плаща” разходите за предоставяната услуга за сметосъбиране и сметоизвозване не следва да се дотират от общинския бюджет или други приходи (санкции, глоби и дарения), а да се поемат от причинителите на битови и приравнени на тях отпадъци – населението, фирми, занаятчийски дейности, търговски обекти, офиси и други.

Техническа съоръженост

Техническото осигуряване на системата трябва да гарантира регулярно и качествено изпълнение на услугата сметосъбиране, сметоизвозване, оползотворяване и крайно депониране. Съдовете за отпадъци трябва задължително да са съобразени със степента на урбанизация на обслужваната територия и сполучливо да се вписват в селищната среда. Във връзка с това оптимизирането на системите трябва да гарантира не само ефективност, но и по-добро от съществуващото до момента качество на предлаганата услуга.

Унифицирането на контейнерния парк, съставен от метални контейнери на колела (1 100 л) и индивидуални кофи от 110 л, 120 л и 240 л е необходимо, поради възможността да бъде контролирано опазването му, както и поради факта, че е с по-малък обем и с по-добри експлоатационни и естетически качества. Участието на контейнерите от 4 м³ в системата за събиране и транспортиране на отпадъците влияе негативно на нейната ефективност, поради което трябва да се предприемат мерки за тяхната подмяна с контейнери 1.1 м³.

В автомобилния парк за изпълнение на дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване основните машини са специализираните сметосъбиращи автомобили, снабдени с универсални повдигащи устройства за работа с цялата гама съдове за отпадъци и надстройка, осигуряваща висока степен на компресия.

В условията на община Струмяни през територията на която преминава газопровод за пренос на природен газ към Гърция и има изградени газ станции на природен газ е особено препоръчително изпозването на сметосъбираща техника със заводски двигатели работещи на природен газ-
Фиг. 3.

Наличието на метан станции на територията за община Струмяни ще позволи да се използва сметосъбираща техника работеща на алтернативно гориво – напр. природен газ , което би спестило транспортните разходи до 40 % .

Генерираните на територията на община Струмяни отпадъци чрез въведената система за сметосъбиране и сметоизвозване депонира събраните ТБО на Регионално депо за твърди битови отпадъци – Сандански .

До 2016 г. на територията на общината са разположени 43 броя 1100 л. контейнера и 1060 110 л. кофи. Разпределението на съдовете за събиране в отделните населени места е показано в Табл. 20 .

Табл. 20. Разпределение на съдове за събиране на битови отпадъци в населените места от община Струмяни през 2016 г.

№ по ред	Обхванати в сметосъбиране населени места	Вид на наличните съдове	
		Кофа 110 л.	Бобър 1100 л
1	с. Струмяни	366	6
2	с. Микрево	474	10
3	с. Илинденци	268	8
4	с. Каменица		6
5.	с. Горна Крушица		5
6.	С.Драката	50	2
	Общо:	1158	37

Предварително третиране , оползотворяване и обезвреждане на отпадъци

Съгласно изискванията на чл.38, ал.1 от Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (обн., ДВ, бр. 80 от 13.09.2013 г., в сила от 13.09.2013 г.), отпадъците предназначени за обезвреждане чрез депониране следва да се подлагат на предварително третиране преди депонирането им.

По смисъл на Наредба № 6 под “предварително третиране” разбираме всички физични, термични, химични или биологични процеси, включително сортирането, които променят характеристиките на отпадъците, с цел да се намали обема им или опасните им свойства, за да се улесни понататъшното им третиране или да се повиши оползотворяемостта им;

Съгласно дефиницията за “предварително третиране” (в наредбата и в директивата) изпълнението на поне една от целите на изискването за промяна на характеристиките на отпадъците е достатъчно за да се счита, че операцията представлява предварително третиране.

Към момента на регионалното депо не функционира система за предварително третиране на отпадъците.

В известна степен може да се приеме, че се осъществява предварително третиране на битови отпадъци в процеса на събирането им от специализираните автомобили при което в следствие на пресиращите механизми на автомобилите се намалява от 1 до 5 пъти (в зависимост от състава на събрания отпадъците) обема на отпадъка предназначен за обезвреждане, чрез депониране. Предварителното третиране на битовите отпадъци, следва да бъде разглеждано едновременно с прилагането на изискванията за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране.

Като основни методи за предварително третиране на смесените битови отпадъци могат да се разглеждат:

- разделно събиране при източника на образуване,
- сепариране (разделяне) по фракции на битовите отпадъци,
- биологични методи за третиране на биоразградимата фракция от общия поток на битовите отпадъци,
- смесени методи на механично и биологично третиране на битовите отпадъци.

Централизирано оползотворяване на ТБО генерирани на територията на община Струмяни се предвижда да се извършва на Регионално депо за отпадъци Сандански чрез реализиране на интегрирана система за сепариране на постъпващите ТБО и компостиране на разделно събрани биоотпадъци и такива от ”зелените системи” на общините.

Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци

Предотвратяването на образуване на отпадъци е определено в Член 3, точка 12 от Рамковата директива за отпадъците (РДО), респективно в §1, точка 28 от ДР на ЗУО, като: „Мерки, взети преди едно вещество, материал или продукт да се превърне в отпадък, които намаляват:

- количеството отпадъци, вкл. чрез повторна употреба на продуктите или удължаване срока на експлоатация на продуктите;
- неблагоприятните въздействия на генерираните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве; или
- съставът на опасни вещества в материалите и продуктите.“

От количествена гледна точка предотвратяването на образуването на отпадъци означава предотвратяване или ограничаване генерирането на отпадъци.

Това може да бъде постигнато чрез по-дълъг срок на употреба на продуктите, веществата или материалите (очевидно чрез повторна употреба и производство на продукти с продължителен срок на експлоатация, което заменя нуждата от нови продукти) или просто чрез употреба на по-малко материали (намаляване на материалоемкостта).

Предотвратяване на образуването на отпадъците е тясно свързано с подобряване на методите за производство и стимулиране на потребителите в търсене на „по-зелени“ продукти и използване на по-малко опаковки. Тематичната стратегия за предотвратяване и рециклиране на отпадъците (COM(2005) 666 final) разглежда предотвратяването на отпадъците като един от приоритетните въпроси. Съгласно Стратегията, въпреки че от много години предотвратяване на образуването на отпадъци е приоритетна цел както на националните, така и на европейските политики в областта на управлението на отпадъци, е постигнат много малък прогрес при реализирането на тази цел на практика.

Заключенията и изводите направени в Стратегията показват, че предотвратяване на образуването на отпадъци може да се постигне само чрез предприемане на практически решения на различните етапи от жизнения цикъл на продуктите: дизайн, производство, външен вид и начин на използване от потребителите.

Новата Рамкова директива 2008/98/ЕС за отпадъците изисква от страните-членки в срок до 12 декември 2013 г. да разработят и утвърдят ***Национални програми за предотвратяване на образуването на отпадъците. Тези програми трябва да се оценяват най-малко на всеки 6 години и да се актуализират. Те трябва или да са част от програмите за управление на отпадъци, или да са част от други програми свързани с политиката по опазване на околната среда, или могат да са отделни програми.***

Страните-членки трябва да опишат съществуващите мерки за превенция и да оценят полезността на примерните мерки, посочени в Анекс IV на Рамковата директива за отпадъци или да предложат други подходящи мерки. Основната цел на тези мерки е да се прекъсне връзката между икономическия растеж и негативните въздействия върху околната среда, в следствие на образуването на отпадъци.

Политическата рамка на ЕС, която първа включва предотвратяването на образуването на отпадъци като начин за избягване генерирането на отпадъци е „Тематичната стратегия за предотвратяване образуването и рециклиране на отпадъци”, приета от Европейската комисия през 2005 г. След нея Рамковата директива за отпадъците (приета през 2008 г.) представя нов текст за управление на отпадъците, насърчавайки предотвратяване образуването на отпадъци и поставянето на цели за рециклиране. От държавите-членки (ДЧ) е изискано също така да разработят национални програми за предотвратяване образуването на отпадъци до декември 2013 г.

Въпреки, че депонирането на отпадъците е на най-ниското ниво в йерархията на управление на отпадъците все още не могат да предотвратят напълно депониране на нерегламентирани площи и преодолее риска от замърсявания.

Ето защо усилията на община трябва да бъдат насочени към управление и предотвратяване на риска от нерегламентирано депонирани отпадъци, което може да се постигне чрез няколко групи мерки:

- ползване на депа за смесените битови отпадъци, отговарящи на екологичните нормативни изисквания, които минимизират рисковете за околната среда;
- чрез намаляване на количествата депонирани отпадъци посредством увеличаване на дела на рециклираните и оползотворени отпадъци;
- предотвратяване на депонирането, доколкото е възможно, на опасни битови отпадъци чрез разделното им събиране и предаване за обезвреждане.

Част от мерките от предходните подпрограми, свързани с подобряване на йерархията на управление на битовите отпадъци на община Струмяни (предотвратяване на отпадъците, увеличаване на рециклираните и оползотворени биоразградими отпадъци и рециклируеми отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло и др.), както и на строителните отпадъци, биха имали директен принос и за намаляването на депонираните отпадъци.

Що се отнася до намаляване и предотвратяване на риска от депониране на опасни битови отпадъци, мерките, които общината ще предприеме, се отнасят основно до сключването на актуални договори с организация за оползотворяване на отпадъци.

3.4 Администриране на дейностите по управление на отпадъците.

За ефективното управление на отпадъците от съществено значение е наличието на добър капацитет в общината във връзка с изпълнение на функциите, възложени ѝ съобразно нормативната уредба и поставените общински цели по отношение на политиката за отпадъците. Основен източник за укрепване на административния капацитет в областта на дейности по управление на отпадъците е развиващото се национално законодателство в сектора на управление на отпадъците, националните политики за осъществяване приетите в ЕС регулации .

Необходими са административни мерки, които да осигурят изпълнението на Програмата за управление на отпадъците , да осъществят непосредствен мониторинг за изпълнение на поставените задачи и своевременно привеждане на общинската нормативна уредба в съответствие с развитието и промените в националното законодателство в сектор Отпадъци и със специфичните потребности, идентифицирани в общината.

За осъществяване на мониторинг и докладване на изпълнението на целите за рециклиране на битови отпадъци и целите за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъци и отклонени биоразградими отпадъци от депониране, е необходимо изграждане на информационна система за отпадъци (ИСО) към Регионална система за управление на отпадъци (РСУО) Сандански , която ще позволява автоматизирано въвеждане и обработка на данни.

Въвеждането и ще улесни проследяване на напредъка по изпълнението на настоящата Програма за управление на отпадъците и на възложените в националното законодателство цели за отпадъците. Осигуряване на достатъчно и надеждни данни за количествата, състава, събирането, оползотворяването и обезвреждането на различните потоци отпадъци има ключово значение за осъществяване на качествени анализи, правилно планиране и ефективен контрол върху всички процеси и дейности по управление на отпадъците.

Планираните мерки при създаване и развитие на **Тематичната група** към РСУО Сандански ще допренесат за създаване на необходимия капацитет за членовете и за разработването и осъществяването на регионални стратегически планове и програми, основаващи се на националните приоритети в управлението на отпадъците .

С осъществяване на предложената програма ще се подготвят общинските администрации от РСУО Сандански за въвеждане на интегрирани практики за оползотворяване на отпадъците в сектори регенеративно земеделие и нисковъглеродна енергетиката , за създаване на условия за въвеждане на нисковъглеродна регионална икономика чрез въвеждане на принципите на кръговата икономика и системи за ресурсно оползотворяване, осъществяване на ефективни и социално приемливи мерки за интегриране на ПОС и ПИК .

Особено важен участник за осъществяване ефективно и социално осъществимо управление на дейностите по управление на отпадъците се явява местното население и общественост. Вземането на правилни решения и осъществяването на мерките, заложи в общинската програма, ще се постигнат при оптимален баланс на интересите на различните участници в управлението на отпадъците. Ще се поддържа непрекъснат диалог с участниците в дейностите по управление на отпадъците и организирането на кампании за повишаване на общественото разбиране и съзнание.

За целта е необходимо :

- редовното предоставяне на информация на населението за състоянието на околната среда;
- привличането на населението, неправителствени организации и заинтересованата индустрия, в процесите на вземане на решения по въпросите на управление на отпадъците, включително за начина за определяне на "Такса битови отпадъци" и отчитането на изразходваните средства;
- повишаване на общественото съзнание, с цел да се постигне промяна в поведението на населението, чрез осъзнаване на екологичните рискове, свързани с изчерпване на ресурсите, генерирането и обезвреждането на отпадъците;
- провеждане на конкурси, празненства, обществени мероприятия, организирани специално за целта, или включени като част от програмите за честване на празници на Общината или конкретно населено място, като специално внимание следва да бъде отделено на работата с подрастващите;
- получаване на обратна връзка за успеха на прилаганите мерки за управление на отпадъците.

3.5. Финансиране на дейности по управление на отпадъците .

Финансирането на услугите и дейностите по събиране, извозване, съхранение или обезвреждане на битовите отпадъци се осъществява чрез събиране на такса „Битови отпадъци“. Тя се определя в годишен размер и е заложена в План-сметката за приходите и разходите за поддържане на чистотата, сметопочистването и сметоизвозването на територията на Общината за съответната година. План-сметката се одобрява на сесия на ОБС. За съжаление, както и в останалите общини от РСУО Сандански, таксата се формира на база данъчна оценка, което не отразява адекватно принципа „Замърсителя - плаща“. Тази практика не е обвързана с реално формираните отпадъци и за различните генератори размерът на таксата за някои е нереално нисък, за други - нереално висок.

Необходимо е съгласно приетия **ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА МЕСТНИТЕ ДАНЪЦИ И ТАКСИ**, публикуван в ДВ. бр.97 от 6 Декември 2016 г.

Определянето на такса смет да се осъществи съгласно § 6 :

В чл. 67, ал. 2 накрая се поставя запетая и се добавя :

Чл. 67. (2) Когато не може да се установи количеството на битовите отпадъци по ал. 1, размерът на таксата се определя в левове на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет, **която не може да бъде данъчната оценка на недвижимите имоти, тяхната балансова стойност или пазарната им цена.**

§ 13. (1) (Изм. ДВ, бр. 97 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Законът влиза в сила от 1 януари 2014 г., с изключение на § 6, който влиза в сила от **1 януари 2018 г.**

Посочените по горе изменения чрез § 6 и § 13 определят и необходимостта да се разработят и приложат модели с които за всяка отделна община да се осъществи изследване за определяне на **”справедлива такса”** смет, способстваща за съвместно постигане на :

- стимулиране разделното събиране на битовите отпадъци на място и увеличаване количеството на отпадъците за рециклиране и повторна употреба;
- намаляване количествата отпадъци предназначени за депониране;
- постепенното намаляване на разходите за ТБО, плащани от населението;
- спазване на европейските и национални изисквания по отношение на управлението на отпадъците;
- разработване на мерки за предотвратяване на генерирането на отпадъци;
- определяне на задължителни цели за намаляване на отпадъците за битовите, търговските и промишлените отпадъци, които да бъдат постигнати до 2025 г.;
- прилагане на принципа „плащаш, ако изхвърляш“ (pay-as-you-throw) за остатъчни отпадъци, в съчетание със задължителни схеми за разделно събиране на отпадъци по отношение на хартията, металите, пластмасата и стъклото, с цел да се спомогне за високо качество на рециклираните материали; въвеждане на задължително разделно събиране на биологичните отпадъци до 2020 г.;
- **строго ограничаване на изгарянето на отпадъци**, със или без оползотворяване на енергията, до 2020 г., така че то да се прилага само за отпадъците, които не подлежат на рециклиране и биоразграждане;

Табл. 21. Промили за физически и юридически лица , формиращи такса смет за Община Струмяни през последните три години:

Населено място	ПРОМИЛИ за физически лица	ПРОМИЛИ за юридически лица
Общински център Струмяни	4,5 ‰	11 ‰
Микрево	4,5 ‰	11 ‰
Драката	4,5 ‰	11 ‰
Илинденци	4,5 ‰	11 ‰
Каменица	4,5 ‰	11 ‰
Горна Крушица	4,5 ‰	11 ‰
За населени места без организирано сметосъбиране	2,0 ‰	

Източник: Община Струмяни, Решение на Общински съвет №157/11.12.2012 г.

На базата на посочените в Табл. 21. промили за физически и юридически лица са сформирани следните приходи от такса смет в Общинския бюджет на Община Струмяни:

за 2014-година	121 396, 46 лв.
за 2015-година	85 116, 39 лв.
за 2016-година	78 045, 00 лв.

3.6. Оценка за икономическа ефективност на действащата система за управление.

Оценката на действащата система за управление на ТБО генерирани на територията на община Струмяни , както и определяне на основните приоритети за постигане на националните стратегическите цели и мерките за тяхното осъществяване са разработени на базата на направените изводи от анализа на текущото състояние на действащата система и SWOT анализа.

Изготвеният SWOT анализ на управлението на отпадъците в Община Струмяни се базира на анализите на текущото състояние на управление на отпадъците на територията на Общината и представя силните и слабите страни, възможностите и заплахите в контекста на планирането на бъдещи действия.

SWOT анализ

Силни страни

- Съществува необходимата институционална, нормативна и стратегическа рамка за управление на дейностите по отпадъци.
- Натрупан капацитет за изпълнение на проекти.
- Липса на големи индустриални замърсители.
- Добре работещо партньорство между институциите, имащи отношение към управление на отпадъците и образование.
- Структурирана система за управление на отпадъците в Общината.
- Специалисти в областта на управление на отпадъците в Общинска администрация.

- Добре функционираща и с възможности за повишаване на ефективността система за организирано събиране на битовите отпадъци.
- Организиран контрол по спазване на законовите изисквания по управление на отпадъците на територията на Общината.
- Битовите отпадъци се депонират на изградено модерно Регионално депо за неопасни ТБО – Сандански , което отговаря на всички екологични стандарти.
- Въведен е регионален принцип за управление на отпадъците.
- Ниски стойности на нормата на натрупване на битови отпадъци в Община Струмияни (почти на половина спрямо средните за страната) , което гарантира изпълнение на **индикативните национални цели за 2020 г.** за ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци (БрБО).
- Добро взаимодействие между местната власт, НПО, дружества и частен бизнес при решаване на проблемите по опазване на околната среда.
- Приемственост в работата на общинската администрация.
- Сравнително стабилна местна икономика.
- Наличен опит за привличане на финансови средства.
- Природни дадености и ресурси.
- Инициатива за намаляване на обема на отпадъците, които се депонират на регионалното депо.
- Изискване от страна на обществеността за по-чиста околна среда, разбиране на значението за опазване на околната среда.

Слаби страни

- Не е осигурена инфраструктура за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците, отпадъците от хартия и картон, пластмаса и стъкло/с изключение на опаковките/ и някои други отпадъчни потоци битови отпадъци.

- Не добре функциониращи системи за разделно събиране на масово разпространени опасни отпадъци при източника им на генериране.
- Недостатъчно ефективно използване на ресурсите.
- Ограничени екологични познания, недостатъчно съзнание и култура на гражданите.
- Липса на активни местни НПО работещи в областта на управлението на отпадъците.
- Все още не се извършва компостиране или друг тип оползотворяване на „зелени отпадъци”.
- Липса на инфраструктура за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците.
- Липса на целенасочени мерки и стимули, насочени към предотвратяване образуването на отпадъци, и на система за отчитане удовлетвореността на обществеността от дейностите и услугите, свързани с отпадъците;

Възможности

- Създаване на Регионална интегрирана информационна система за управление на дейностите по отпадъци с осигурен обществен достъп.
- Усъвършенстване на стратегическата рамка за управление на отпадъците.
- Повишаване на капацитета на общинската администрация за усвояване на фондовете в сферата на управление на отпадъците.
- Повишаване информираността на населението чрез въвеждане на нови и интерактивни форми на екологично образование и обучение.
- Интегриране на политиките за управление на отпадъците в другите местни политики.
- Проучване и използване на публично-частни партньорства в управлението на отпадъците.
- Използване на възможностите на националните програми и финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективното управление на отпадъците, в т.ч. биоотпадъците.

- Възможни източници за увеличение на приходите за системата са: разработка и въвеждане на модел за определяне на **”справедлива такса”** смет, оптимизиране структурата на таксата, прилагане на принципа **„плащаш, ако изхвърляш“** в съчетание със задължителни схеми за разделно събиране на отпадъци за икономически ефективно рециклиране и оползотворяване.
- Наличие на природни дадености и сравнително стабилна местна икономика са предпоставка за развитие на туризма, подобрене на икономическия статус на населението, увеличение на бюджетните приходи.
- Осигуряване на мотивация на общинските служители - финансово и морално стимулиране при доказан професионализъм.
- Осигуряване на прозрачност в работата на Общинска администрация при **“отворени врати”**.
- Ограмотяване на населението по отношение на разделното събиране на отпадъците и ползата от тяхното рециклиране, домашно компостиране, както и от стратегията **„нулеви отпадъци”**.
- Разработване на локално използване на продуктите произведени от биоразградимите отпадъци - биологичен въглен и компост .

Промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразното и ефективно управление на отпадъците.

Заплахи

- Преминването към нови схеми за определяне на такса битови отпадъци на национално ниво, което може да доведе до значително повишаване на такса битови отпадъци за населението.
- Влизането в сила на редица поднормативни документи предложени на обществено обсъждане в края на 2016 касаещи основни изисквания и ограничения за управление на биоразградимите отпадъци , целите за оползотворяване на определени групи отпадъци и др.

- Забавеното излизане от икономическата криза възпрепятства провеждането на системата за управление на отпадъците съобразно съвременните изисквания.
- Обществена съпротива срещу повишаване на разходите за извършените дейности по отпадъците.
- Неизпълнението на нормативните изисквания се санкционира от контролните органи и води до налагане на глоби и санкции.
- Ниската платежоспособност на Общината не позволява значими инвестиции и затруднява привличането на качествени изпълнители на услугата.

Наличие на централизирана система на финансиране на правила за изготвяне на общински бюджети.

4. Цели и стратегия за управление на дейностите по отпадъците.

4.1 Цели и анализ за осъществимост

Стратегическите цели на Програмата за управление на отпадъците на Община Струмяни за периода 2016-2020 г. са определени въз основа на целите на националната политика за управление на отпадъците и ефективно използване на ресурсите, респ. предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2014-2020 г., и направените изводи и препоръки от анализа на текущото състояние при управление на отпадъците на територията на Общината, прогнозите за образуваните отпадъци за периода на Програмата и SWOT анализът.

В съответствие с това стратегическите цели на Програмата за управление на отпадъците са:

- ***Стратегическа цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им***

- *Стратегическа цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонирането на отпадъци*
- *Стратегическа цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда*
- *Стратегическа цел 4: Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията за управление на отпадъците*
Тези цели са в синхрон с целите на Националния план за управление на отпадъците 2014-2020 г.

В основата си Европейското и национално законодателство по управление на отпадъците/ Директива 75/442/ЕЕС и ЗУО определят като приоритет предприемането на мерки за предотвратяване и намаляване образуването на отпадъци.

Това от своя страна цели намаляване на количеството на образуваните отпадъци и намаляване на вредното въздействие върху околната среда. Предотвратяването и намаляване образуването на отпадъци ще се осъществява през целия времеви цикъл на продуктите от тяхното проектиране до превръщането им в отпадъци и се характеризира със следните основни елементи:

- влягане на по-малко количества материали за производството на даден продукт;
- удължаване полезния живот на продуктите (по-дълъг живот и осигурен сервиз);
- намаляване на опасните свойства на отпадъците, образувани след употреба на продуктите;
- произвеждане на продукти, които позволяват повторна употреба и влягане на материали, подлежащи на рециклиране;
- ограничаване производството и употреба на ненужни продукти (например за еднократна употреба).

Правилно прилаганата политика за предотвратяване и намаляване образуването на отпадъци ще доведе до намаляване на разходите по събирането им, транспортирането, обезвреждането и контрола по прилагане на нормативните изисквания.

ЗУО изисква програмите за управление на отпадъците да включват мерки за предотвратяване и намаляване образуването на отпадъци. Мерките за постигане на националната цел за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци следва да се прилагат на местно ниво. По важни от тях са:

- ***Икономически стимули за намаляване образуването на отпадъци***

Определянето на размера на таксите за битовите отпадъци е от компетенциите на общината.

Прилагането на принципа за заплащане на реално генерирани отпадъци е важен икономически инструмент за насърчаване на фирми и домакинства да образуват по-малко количество отпадъци. Към настоящия момент размерът на таксата в община Струмьяни се определя на база данъчна оценка на имота. Тази практика не е обвързана с реалното формиране на отпадъците и по този начин за различните генератори на отпадъци размерът на таксата за някои е нереално нисък, а за други нереално висок.

Практиката в ЕС е различна, но преобладава принципа за заплащане според количествата. В пряка връзка е и прилагането на разделно събиране на отпадъците, което води до значително намаляване на количеството (от 20 % до 50 %). Съществуват различни механизми за облагане на населението с такса в зависимост от количеството на образуването на отпадъци – предоставяне от страна на общината на чували, стикери за маркиране на индивидуални контейнери, прилагане на различни по големина съдове за отпадъци, измерване на теглото и др.

Прилагането на ефективни схеми за определяне размера на таксите за сметосъбиране, сметоизвозване, обезвреждане и депониране на отпадъците насърчава населението да консумира продукти, от които се образуват по-малко отпадъци (например – за повторна употреба, с по-малко опаковки и т.н.). Намалването на общото количество би довело и до съкращаване на разходите за общинския бюджет по третиране на отпадъците. Важен момент е предоставяне възможност на жителите да предават рециклируеми отпадъци. В следствие на това би могло да се пристъпи към диференцирано облагане след сключване на договор с организация по оползотворяване и въвеждане на система за разделно събиране на един или повече видове масово разпространен рециклируем отпадък.

- ***популяризиране на схемите за „еко-маркировка“ и повишаване на екологичното съзнание на потребителите***

Общината следва да води политика по отношение на отпадъците чрез провеждане на различни мероприятия за повишаване на екологичното съзнание на населението. Те следва да бъдат насочени към разясняване по достъпен начин ролята на купувачите в намаляването на количествата отпадъци. Целта е при вземане на решение за покупка на определен вид стока да се влияе не само от качеството и цената, но и от възможните вредни въздействия върху околната среда като се имат предвид следните фактори :

- трайност на продукта, възможност за многократно използване и сервиз/ поправка;
- материалите, от които е направен продукта – възобновяеми или невъзобновяеми;
- съдържа ли излишни опаковки;
- съдържа ли опасни елементи.

Важен елемент за насърчаване на предотвратяването образуването на отпадъци са еко-маркировките на продуктите. Еко-маркировката е доброволен ангажимент на производителя.

У нас практическото прилагане на тази схема става възможно с въвеждането на Национална схема за еко-маркировка и влизане в сила на Наредба №3 (Национална схема за еко-маркировка, публ. ДВ, бр.49, 2003 г. и Наредба за национална схема по околна среда и одитиране, публ. ДВ, бр.26, 2003 г.).

- ***контрол върху спазването на забраните за изхвърляне в общия поток на опасни отпадъци от домакинствата***

В законодателството са въведени забрани за депониране на редица отпадъци, притежаващи опасни свойства. Осигуряването на спазване на тези забрани на местно ниво ще доведе до намаляване вредното въздействие върху околната среда. В този случай освен контрол от особена важност е и работата с обществеността, училища и неправителствени организации .

Съществено предимство при осъществяване на описания по-горе подход е възможността за осъществяване на нисковъглеродни практики за ресурсно оползотворяване на биоразградими отпадъци чрез доказуеми публично частни партньорства, отчитайки факта че съгласно действащите регламенти на ЕС през следващия програмен период в много от програмите е заложено и изискването за финансиране доказано печаливши проекти, което да гарантира възстановяване на заемния ресурс за покриване на значително увеличеното собствено финансово участие на бенефициентите.

С адаптирането на националното ни законодателство за управление на отпадъците съгласно нормите и изискванията залегнали европейското законодателство (РДО 2008/98/ЕО) са въведени национални цели и изисквания (ЗУО , Наредба за разделно събиране на биоотпадъците) за намаляване на количеството на депонираните биоразградими отпадъци.

Това изисква въвеждането на мерки за отделянето им от смесените битови отпадъци и последващо ресурсно оползотворяване чрез предаварително оценени и доказани социално осъществими практики.

Действащото европейско законодателство в областта на управлението на отпадъците и въвежда изисквания за устойчиво управление на биоразградимите отпадъци – Рамкова директива 2008/98/ЕО за отпадъците , Директива 1999/31/ЕО относно депонирането на отпадъците , Директива 1986/278/ЕО за опазване на околната среда, Директива 91/676/ЕО за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници , Регламент за страничните животински продукти ЕО/1069/2009 и др . Тези принципи за управление са залегнали в националното ни законодателство чрез Закона за управление на отпадъците , Национален стратегически план за поэтапното намаляване на количествата биоразградими отпадъци предназначени за депониране (2010-2020) и др.

Политиките на България в областта на изменението на климата са обвързани от една страна с поетите международни ангажименти с ратифицирането на Рамковата конвенция на ООН за изменението на климата и Протокола от Киото от една страна и националната изработената позиция на България за приоритетни мерки за постигане поетите ангажименти.

Определените стратегически направления са в областите : управление на отпадъците и енергийната ефективност , земя и земеползване , селско и горско стопанство за постигане на целите за смекчаване и адаптиране към глобалния проблем – климатичните проблеми.

Съществено предимство при осъществяване на описания по-горе подход е възможността за осъществяване на нисковъглеродни практики за ресурсно оползотворяване на биоразградими отпадъци чрез доказуеми публично частни партньорства, отчитайки факта че съгласно действащите регламенти на ЕС през следващия програмен период в много от програмите е заложено и изискването за финансиране доказано печаливши проекти, което да гарантира възстановяване на заемния ресурс за покриване на значително увеличеното собствено финансово участие на бенефициентите.

С въвеждането на иновативни направления за реализиране на Директива 2009/31/ЕО и Директивата за улавяне и съхранение на въглерод чрез въвеждането на практики за биологично му улавяне и съхранение (Bio CCS практики) ще бъдат постигнати интегрирани решения за преодоляване и адаптиране към климатичните и интегрирани ползи като :

- От една страна при оползотворяване на биоразградимите отпадъци чрез подходящо подбрани технологични и технически решения ще се изпълняват целите за ограничаване на техните количества предназначени за депониране. Получените продукти ще се използват в практики за опазване на основни компоненти на околната среда.

- От друга чрез карбонизирането и компостирането им и последващо влагане на получените продукти съвместно с микробиологични торове в почвите ще се осъществи улавяне и съхранение на въглерод за значителен период и значително намаляване на генерираните емисии замърсяващи атмосферата от земеползване и биоразградими отпадъци.

- От трета страна вложените продукти ще подобрят редица важни елементи на почвеното плодородие: повишаване на съдържанието и достъпността на хранителните елементи, подобряване на почвената структура (това от своя страна способства за намаляването на почвената ерозия и подобряване на влагозадържането), почвена микрофлора и др., което ще гарантира почвеното плодородие за продължителен период в условия на климатични промени и възможно засушаване у нас.

- От четвърта страна , но не на последно място с въвеждането на система от нисковъглеродни практики ще се създадат условия и за въвеждане на децентрализирани , декарбонизирани системи за производство на алтернативна енергия използващи отпадъците като ресурси.

Обществеността ключов фактор за постигане на стратегическите цели.

Основни цели на програмата са изграждане на информирано поведение и на обществени нагласи относно отпадъците и повишаване на участието на населението и бизнеса в управление на битови отпадъци съобразно йерархията за управление на отпадъците са. Те трябва да дадат възможност на потребителя информирано и съзнателно да може да вземе решение при покупки и при извършване на ежедневни дейности в домакинството по отношение на предотвратяване на образуването на отпадъци, разделното им събиране и останалите дейност с отпадъци.

Необходимо е приоритно вниманието да се насочи основно към подрастващото поколение, т.е. в училищата. При реализиране на кампании, разпространение на брошури, инициативи, връчване на индивидуални награди и др. е от особено значение да се включват ученици. С най-голяма готовност според проучвания се включват учениците между 3-6 клас. Препоръчва се общината да обърне особено внимание по проблемите на околната среда и в т.ч. по дейностите с отпадъци именно в тази възрастова група.

Особено важна роля за стимулиране на активността на населението за непосредствено участие в свързани с управление на отпадъците в община Струмяни е осъществяване на инициативи популяризиращи на програмите за ООС и УО, инициативи за екологосъобразно оползотворяване на битови отпадъци, издаване на подходящи брошури, редовно присъствие в местните средства за масова информация на материали с посочената тема, информация за стимули и санкции по всички дейности свързани с отпадъците с конкретна информация, личен пример на поведение от общинските служители по дейностите с отпадъци.

Чрез подходящо разработени и осъществени кампании чрез публикуване и разпространение на актуална информация и провеждане на разяснителни кампании да се повиши информираността и разбирането сред населението и бизнеса за същността, принципите и йерархията за управление на отпадъците; за предоставяните от общината услуги по събиране, транспортиране и третиране на различните потоци отпадъци.

4.2 .Стратегии за управление на дейностите и постигане на целите

Цел 1 Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването на отпадъци;

Въвеждане на икономически инструменти за стимулиране предотвратяването и намаляването на количеството образувани отпадъци.

Предвижда се промяна в механизма за определяне на справедлива такса “битови отпадъци” в зависимост от количеството на образувания отпадък. Дава се възможност на населението да участва в проекти за разширяване на прилагането на фамилно компостиране на селскостопанските отпадъци, образувани в личните стопанства и в системите за разделно събиране на отпадъците от опаковки и специфичните потоци отпадъци: батерии и акумулатори, флуоресцентни тръби и др. лампи, съдържащи живак, масла и нефтопродукти, ИУМПС, гуми.

Чрез компостирането се намалява количеството на образуваните отпадъци, особено осезателно през периодите на зеленчукопроизводство, а компостът може да се използва от същите домакинства(оползотворяване при източника).

Въпреки очевидните предимства на диференцираното облагане с такса битови отпадъци в зависимост от количеството на образуваните отпадъци тези схеми са ефективни, когато на гражданите е предоставена възможност за предаване на образуваните от тях рециклируеми отпадъци в съществуващите в общината системите за разделно събиране.

Преди представянето на общинския съвет на проект за решение за промяна в начина за определяне на такса битови отпадъци ще се направи проучване за определяне на най-подходящия за общината механизъм за диференцирано заплащане и изготвяне на финансов анализ на схемата при новите условия.

Въвеждане на система за оползотворяване на биоразградимите отпадъци чрез осъществими практики на биологично третиране.

В Националната стратегия за намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци са заложили конкретни мерки, които трябва да се предприемат по отношение на този вид отпадък.

Предвид специфичния характер на отпадъците образувани на територията на община Струмяни в определени периоди могат се предприемат действия в две посоки: въвеждане на системата за фамилно компостиране с последващо използване на компоста в личните стопанства; за изграждане на системи тип “зелен оазис” с карбонови площадки в определени населени места от общината и съвместната им експлоатация с училищни власти за да се постигне ефективно и нагледно обучение на подрастващите и местното население в практики с конкретни и оценени ползи .

Цел 2 . Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворените отпадъци;

Най-добрият вариант е образуването на отпадъци да бъде предотвратено. Когато това не е възможно, други добри варианти са повторното използване, рециклирането и оползотворяването на отпадъците.

Целта на НПУО за периода 2016-2020 г. и на общинската програма за управление на отпадъците в община Струмяни е ориентирана именно към превръщането на страната ни в рециклиращо общество. За постигането на тази цел се предвижда:

Стриктно изпълнение на Общинска наредба за управление на дейностите по отпадъците.

Разширяване и утвърждаване на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на Общината.

Разделно събиране на хартиени и картонени отпадъци в общинската администрация.

Провеждане на информационни кампании за потенциалните възможности и ползи от оползотворяването и рециклирането на отпадъците.

Кампаниите за повишаване на общественото съзнание и консултациите с участниците в дейностите по управление на отпадъците ще способстват намирането на правилни решения при прилагане на Общинската програма за управление на отпадъците и за разширяване на обхвата на информацията и развитието ѝ в посока на екологично обучение в училищата, както и привличане на различни сектори от местната икономика при разработването на най-добри екологични практики в т.ч. и чрез ПЧП.

Целта е населението да бъде отлично информирано и ангажирано в процесите на вземане на решенията, заложен в Общинската програма за управление на отпадъците като особено значение се отделя на начина за определяне на такса “битови отпадъци” и отчитането на изразходваните средства. Повишаването на общественото съзнание има за дългосрочна цел да постигне промяна в поведението на населението чрез осъзнаване на екологичните рискове, свързани с изчерпване на ресурсите, генерирането и обезвреждането на отпадъците.

Обезвреждане на отпадъците в съответствие с екологичните норми

Обезвреждането на отпадъците без риск за човешкото здраве и околната среда е една от основните цели на настоящата Програма.

Действащото законодателство по управление на отпадъците налага строги изисквания към изграждането и експлоатацията на съоръженията за обезвреждане на отпадъците.

Обезвреждането на отпадъците следва да бъде разглеждано в контекста на общата национална политика по управление на отпадъците и опазване на околната среда за преминаване към регионално управление на отпадъците, като решение за създаване на ефективна рамка за посрещане изискванията на европейското и националното законодателство.

Цел 3: Повишаване на капацитета свързан с управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда

Ще бъде постигната чрез постоянно повишаване на квалификацията на служителите, които имат отговорности по управление на отпадъците. Методическо обезпечаване на дейностите по управление на отпадъците ще бъде обезпечено чрез унифициране на подхода при управлението на отделните институции; изготвяне на методика за определяне размера на таксата за битови отпадъци в съответствие с промените в ЗМДТ.

Цел 4: Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците

Взимането на правилни решения и осъществяването на мерките, заложи в Програмата ще се постигнат при оптимален баланс на интересите на различните участници в управлението на отпадъците. Ще се поддържа непрекъснат диалог с участниците в дейностите по управление на отпадъците за изпълнението на следните мерки:

- Повишаване на информираността и мотивацията на различните социални групи и на бизнес организациите
- Провеждането на ежегодни национални кампании за почистване от отпадъци чрез участие на доброволци
- Участие в ежегодният конкурс за общини „За чиста околна среда”,

- Провеждане на регулярните информационни кампании съвместно с организациите по оползотворяване.
- Редовно предоставяне на информация на населението за състоянието на околната среда;
- Привличане на населението, неправителствени организации и заинтересованата индустрия в процесите на вземане на решения по въпросите на управление на отпадъците, включително за начина за определяне на “такса битови отпадъци” и отчитането на изразходваните средства;
- Повишаване на общественото съзнание, с цел да се постигне промяна в поведението на населението, чрез осъзнаване на екологичните рискове, свързани с изчерпване на ресурсите, образуването и обезвреждането на отпадъците;
- Получаване на обратна връзка за успеха на прилаганите мерки за управление на отпадъците.

4.3 Възможни сценарии за финансиране на дейностите по управление на отпадъците.

В разработения Национален план за управление на отпадъците (НПУО) 2014-2020 г. са анализирани различни сценарии за реализиране и необходимите за това финансови ресурси .

Като най осъществим вариант в условията за управление на отпадъците на територията на община Струмяни се очертава въвеждането на децентрализирано управление чрез нисковъглеродни практики за смекчаване на последиците от климатичните промени и създаване на условия за развитие на нисковъглеродна регионална икономика.

С реализирането на подобна система от осъществими нисковъглеродни децентрализирани практики е възможно бързо и ефективно да се мултиплицират ефектите в чисто икономически и социален план чрез въвеждане на нисковъглеродни технологии и материали в строителството, развитието на децентрализирани и декарбонизирани системи за производство на алтернативна енергия, да се изградят основите за въвеждане икономически обоснована “зелена инфраструктура” и “зелена икономика”.

Финансирането на дейностите по събиране, транспортиране и депониране на битовите отпадъци, почистване на обществени места, почистване на незаконни сметища се поема от общинския бюджет чрез приходите от такса „битови отпадъци”.

Осигуряването на финансови средства за големи инвестиционни проекти в областта на управлението на отпадъците ще се търсят чрез външно финансиране от структурните и кохезионни фондове на ЕС чрез Оперативните програми или други финансиращи организации. Възможно е привличане на инвестиции от частния сектор под формата на Публично-частно партньорство по отношение изграждане на инфраструктура за оползотворяване биоразградими. Ще се използва богатия европейски опит и осъществените мащабни проекти за оползотворяване и драстично намаление на отпадъците предназначени за депониране на базата на ясно формулирани, прогнозируеми и монитируеми **Публично Частни Партньорства (ПЧП)**.

Особено предимство при реализацията на ПЧП проекти за решаване на гореописаните проблеми и отчитайки ограничените финансови възможности на държавата, са условията за реализиране на ПЧП в съответствие **Регламент 1303/17.12.2013** на ЕС.

Съгласно чл. 63 и чл. 64 от този регламент се допуска директно финансиране на частни партньори от фондовете на ЕС при решаване на проблеми от обществен интерес, какъвто е управлението и оползотворяването на отпадъците при ясно разработени, прогнозируеми и с доказана осъществимост ПЧП.

Това разширява обхвата от Оперативни програми за програмния период 2014 - 2020 г. даващи възможност за финансиране и изпълнение на интегрирани проекти като по ОПОС, така и по ОПРСР, ОП за Иновации и предприемачество, ОП Региони в растеж, ОП Развитие на човешките ресурси и ОП Добро управление от една страна, така и по програми на ЕС и основно чрез програмите на Трансгранично сътрудничество (ТГС) – ТГС България – Македония, ТГС България – Гърция, INTEREG, HORIZON 2020 в които програми в секторни политика отпадъци и климатични промени са обезпечени с финансови ресурси в порядъка на милиарди евро програмния период 2014 – 2020 г.

План за действие по управление на отпадъците на община Струмяни

Цел №	Мярка/ Дейности	Отговорна институция	Срок	Източник на финансиране
I.	Предотвратяване и намалява образуването на отпадъци			
I. 1	Информационни кампании за предотвратяването на битови отпадъци : <ul style="list-style-type: none"> • намаляване на образуванияте отпадъци; • устойчиво потребление; • участие в разделното събиране (разделяне при източника). 	Община	2017-2020 г.	Общински бюджет, ОПОС, Общински бюджет
I. 2	Подготовка, моделни проучвания и разработване на система за определяне и въвеждане на "справедлива такса" смет.	Община	2017 г.	Общински бюджет, отчисления
I. 3	Подготовка и провеждане на мероприятия и учебни програми за обучаване, повишаване заинтересоваността на учащите и включването им за предотвратяване образуването на отпадъци и оползотворяването им.	Община учебни заведения НПО	2017-2020г.	Общински бюджет, отчисления

I.4	Провеждане на обучения за малкия и средния бизнес , земеделски производители относно техники за предотвратяване и оползотворяване на отпадъци в партньорство с общината	Община, регионални асоциации , НПО и МИГ	2017-2018 г.	Общински бюджет, отчисления, ОП
I.5	Изработване и актуализиране на програми за управление и оползотворяване на отпадъците от всички юридически лица генериращи отпадъци.	Изпълнителни директори и Управители на дружества	постоянен	Общински бюджет, Общински бюджет
I.6	Разработване , осъществяване на програма за въвеждане и разпространение на опита за домашно компостиране сред населението чрез обучение, комуникационни инструменти, дни на отворени врати и др.	Община	2017-2020 г.	Програми МОСВ, ОПОС, отчисления
I.7	Подобряване на контрола срещу изоставянето, изгарянето и нерегламентираното изхвърляне на отпадъците на места различни от определените в контейнерите за разделно събиране .	Община Организация по оползотворяване	2017-2018 г.	Общински бюджет
I.8	Участие в създаването и обезпечаване на обществен достъп към Регионална интегрирана информационна система за управление на дейностите по отпадъци.	Община Регионална система за управление на отпадъците	2017-2018 г.	отчисления
I.9	Актуализиране на наредбата за управление на отпадъците на община Кресна и въвеждане мерки за строг контрол за постигане на целите за предотвратяване и оползотворяване на битовите отпадъци.	Община	постоянен	Общински бюджет
II.	Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворяни отпадъци			
II.1	Провеждане на активна разяснителна и информационна кампания сред населението и стопанските субекти които ще бъдат обхванати за целите и ползие от въвеждане на от системата за разделно събиране , предаване и оползотворяване на отпадъци.	Община	постоянен	Общински бюджет
II.2	Обхващане на ресторанти, заведения за обществено хранене, столове, детски градини и пазари на територията на община Струмяни в система за разделно събиране на кухненски и хранителни отпадъци Разполагане три секционни “зелени центрове” за разделно събиране на отпадъци.	Община	2017-2018 г.	Общински бюджет, отчисления
II.3	Изграждане и обособяване на въглеродни площадки за предаване на разделно събрани битови отпадъци , компостиране и карбонизиране на биоразградими отпадъци , производство на нисковъглеродна енергия.	Община регионални асоциации , НПО	2017-2018 г.	Общински бюджет, отчисления, ОПОС
II.4	Изграждане на център за приемане на отпадъци от излязло от употреба електронно и електрическо оборудване	Община	2017-2018 г. .	Общински бюджет

II.5	Публикуване на „зелен“ телефон и е-мейл адрес, на който гражданите да могат да подават сигнали за нарушения на нормативните изисквания за отпадъците, както и да дават предложения за подобряване на политиките по децентрализирано управление и оползотворяване на отпадъците	Община	постоянен	
III.	Управление на отпадъците за гарантиране на чиста и безопасна околна среда			
III.1	Подобряване на административния капацитет на общината за контрол на управлението и въвеждане на децентрализирано оползотворяване на генерираните битови отпадъци .	Община	постоянен	
III.2	Проучване на възможностите за привличане на частни инвестиции, чрез различни схеми за публично частно партньорство в изграждане площадки за децентрализирано оползотворяване на отпадъци .	Община	постоянен	Общински бюджет Финансови инструменти
III.3	Провеждане на обучения за въвеждане на принципите на кръговата икономика , ресурсно оползотворяване на отпадъци в регенеративно земеделие и производство на нисковъглеродна енергия за смекчаване на причините за климатичните промени .	Община	Постоянен	Общински бюджет ОП “Добро управление“ 2014-2020 Inovation Norway
IV.	Повишаване приноса на обществеността в областта в прилагане на йерархията за управление на отпадъците			
IV.1	Информирание на местното население за всички значими инициативи и дейности на общината, свързани с отпадъците Публикуване на годишни отчети за изпълнение на Програма за управление на отпадъците на интернет страница на общината.	Община	постоянен	
IV.2	Провеждане на информационни и разяснителни кампании за разделно събиране на отпадъци от хартия, пластмаса, стъкло и метали , на ”зелени” и биоразградими отпадъци.	Община	постоянен	
IV.3	Привличане на населението, неправителствените организации и заинтересования бизнес в процесите на вземане на решения, свързани с управление на отпадъците, включително за начина за определяне на „такса битови отпадъци“ и отчитането на изразходваните средства. Привличане на обществеността при почистване на площи за обществено ползване	Община	постоянен	
IV.4	Подготовка , организация и провеждане на ежегодните инициативи : ”Зелена седмица” и ”Да изчистим България за един ден” . Привличане на обществеността при почистване на площи за обществено ползване	Община	постоянен	